24-мĕш çул тухать. Хакĕ 15 пус.

1941
ОКТЯБРЬ
16
КĔÇНЕРНИКУН
244 (5959) №

Пĕтĕм тĕнчери пролетарисем, пĕрлешĕр!

ВКП(б) ОБКОМĔПЕ ШУПАШКАР ХУЛА КОМИТЕЧĔН, ЧАССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕЧĔН ТАТА ШУПАШКАР ХУЛА СОВЕЧĔН ХАÇАЧĔ.

Чăваш Коммуни

Всевобуч боецĕсем, тăшмана çапса аркатма хатĕрленĕр!

Пирĕн тăван çĕршыв умне пысăк хăрушлăх тухса тăчĕ. Шартлама сивĕсем çитиччен пысăк çитĕнӳсем тăвас тата Совет Союзĕн пурнăç центрĕсем патне шăтарса кĕрес тесе, Германи çарĕсен командованийĕ хăйĕн мĕнпур резервисене çапăçăва хăваласа килет. Хĕвелтухăç фронтĕнче фашистла çарăн войскисем пурте пекех çапăçăва кĕнĕ, питех те пысăк йышлă çар техникине ĕçе янă. Фронтăн уйрăм участокĕсенче пирĕннинчен ытларах вăйсем пухса, тăшман пирĕн çĕршыв ăшне малалла сĕкĕнсе кĕрсе пырать, вăл Азов тинĕсĕн хĕррине пырса çитнĕ, Мускав патне, Донбасс патне талпăнать. Хаяр çапăçусем пулса иртнĕ хыççăн пирĕн войскăсем Мариуполь хулинчен тухса кайнă.

Гитлерла захватчиксене хирĕç Хĕрлĕ Çар вăйлăн тăрса çапăçать, нимĕçсем çавтери пысăк çухатусем тӳсеççĕ. Малалла килнĕ кашни пусăм çĕршĕн нимĕçсем хăйсен салтакĕсен нумайшар пин виллисене парса тӳлеççĕ. Совет территорийĕн тăшман тытса илнĕ кашни метрĕ нимĕç салтакĕсемпе офицерĕсен юнĕпе тараннăн шӳнĕ. Пуриншĕн те паллă, вăрçă пынă виçĕ уйăх ытларах вăхăтра Германи çарĕ хăйĕн салтакĕсемпе офицерĕсене, вилнисене, аманнисене тата тыткăна лекнисене пĕрле шутласан, виçĕ миллион çын ытла çухатнă. Хальхи хаяр çапăçусенче нимĕçсен çухатăвĕсем ӳссех пыраççĕ. Совет Информаци Бюровĕ пĕлтернĕ тăрăх, октябрĕн 14-мĕшĕнче фронтăн Хĕвеланăç енче кăна, вилнисемпе аманнисене пĕрле шутласан, фашистсем 13 пин çынран кая мар çухатнă.

Фашистсене хирĕç пыракан вăйлă çапăçусенче пирĕн çар та пысăк çухатусем тӳсет. Çав çухатусене тултарса пыма пирĕн çителĕклĕ таранах резервсем пур. Çав резервсенчен Хĕрлĕ Çар речĕсене çĕнĕ вăйсем парса вĕçĕмрен тултарса пымалла.

Оборонăн Государственный Комитечĕ йышăннă постановлени тăрăх ССР Союзĕн гражданĕсене пурне те обязательнăй йĕркепе çар ĕçне вĕрентни паянхи условисенче çавтери пысăк вырăн йышăнса тăрать. Çар ĕçне вĕренсе алла илес ĕçе, кам хĕçпăшал тытма пултарать, çавсене пурне те явăçтараççĕ. Пирĕн тăван çĕршыв умне килсе тухнă хаяр кунсенче çĕршыв пĕр аслă çар лагерĕ пулса тăрать, кунта кашни гражданин—воин.

Аслă Ленин пурне те çар ĕçне вĕрентсе хатĕрлессине яланах пысăк вырăна хунă. «Халăхăн хĕçпăшал тыткалама çине тăрсах вĕренмелле...» тесе çырнă Ленин. Ленин пуçарнипе 1918 çулта ВЦИК всевобуча пурнăçа кĕртесси çинчен декрет кăларнă, хĕçпăшалланнă рабочисемпе хресченсен вуншар полкĕсене çак ĕçре хатĕрлесе парса Хĕрлĕ Çара хăватлă пулăшу кӳнĕ.

Халĕ партипе правительство халăха çар ĕçне вĕренсе алла илме çĕнĕрен чĕнчĕç. Оборонăн Государственный Комитечĕ йышăннă постановление пурте пысăк çĕкленӳпе те хавхаланупа кĕтсе илчĕç. Пирĕн çĕршывăн хулисемпе ялĕсенчи ĕççыннисем çар ĕçĕн никĕсĕсене вĕренеççĕ, стройпа çӳреме хăнăхаççĕ, винтовкăран, пулеметран, минометран пеме, танксене хирĕç кĕрешме, граната ывăтма вĕренеççĕ, кучухнехи вăрçăн йывăр обстановкинче çапăçма вĕренеççĕ.

Всевобуч пынă малтанхи икĕ эрнери опыт çав вăхăтрах тата çакна та кăтартса парать: çакă питех те паха ĕç çине пур çĕрте те мар-ха кирлĕ пек çаврăнса пăхаççĕ. Хăшпĕр çĕрте çар ĕçне вĕренессине пĕтĕмĕшпех военкоматсемпе Осоавиахим организацийĕсем çине тӳнтернĕ. Çак вăл тĕрĕс мар. Пурне те çар ĕçне вĕрентесси — вăл мĕнпур партипе совет, комсомолпа профсоюз организацийĕсен питех те пысăк задачи пулса тăрать. Ĕçĕн ăнăçлăхне хуласемпе ялсенчи мĕнпур организацисем кар тăрса, пĕр-пĕринпе таччăн çыхăнса ĕçлени татса парать. Парти организацийĕсен обязанноçĕ всевобуча пуçарса ярасси кăна мар, вĕренӳ ĕçĕ мĕнле пынине куллен тĕрĕслесе тăрасси те, çар ведомствин оргăнĕсене тăтăшах пулăшса пырасси те пулса тăрать. Çак ĕçре пичет те сахал мар вырăн йышăнса тăма тивĕçлĕ. Пичет халлĕхе всевобуч çинчен ытла та сахал тата чухăн çырать.

Вĕренӳ пахалăхне хăпартсах пымалла. Уйрăм ротăсенче пулас боецсене практикăллă хăнăхусем парса вĕрентессинчен ытларах занятисене лекцисемпе тултараççĕ. Занятисене «сăмах вĕççĕн», «пĕтĕмĕшлĕн» туса ирттерессине пĕтермен-ха. Хăшпĕр çĕрте начар çанталăкра—çăмăр е юр çунă чухне — занятисене пӳрт-çуртра ирттереççĕ: çĕр пылчăклă пулсан, строя «условно» кăна вĕрентеççĕ. Çак çитменлĕхсене хăвăртрах пĕтермелле! Пуç тӳпинчен пуçласа ура тупанне çити хĕçпăшалланнă вăйлă тăшмана хирĕç çапăçатпăр эпир. Вăхăт кĕтсе тăмасть. Боецсене вăрçăра мĕн кирлине пурне те вĕрентмелле!

Нимĕç захватчикĕсене хирĕç пыракан вăрçăра Хĕрлĕ Çар чаçĕсем питех те пысăк опыт пухрĕç. Пирĕн боецсемпе командирсем тăшман танкĕсене тата авиацине хирĕç кĕрешме, тăшман чеелĕхне тата унăн ирсĕр меслечĕсене тавçăрса илме, фашистла тактикăна хирĕç кĕрешме вĕренсе çитрĕç. Çак опытпа всевобуч подразделенийĕсенче тата чи малтан фронт çывăхĕнчи районсенче çине тăрсах усă курмалла.

Фронт çывăхĕнче тăракан районсенчи вĕренӳ подразделенийĕсенчи боецсен хăйсен вĕренĕвне васкатмалла, хĕçпăшала лайăх вĕренсе алла илмелле. Халиччен çак ĕç темиçешер уйăха пынă пулсан, халĕ ăна нумай мар кунсем хушшинче вĕренсе çитмелле. Фронт çывăхĕнчи районсенче пурăнакан рабочисем, служащисем, колхозниксем хăйсене яланах фронтри пек туйса тăмалла, çапăçăва кĕме кашни минутăра хатĕр пулмалла. Сăрхăнса кĕнĕ тăшман чаçĕсене хирĕç хăюллăн кĕрешме пĕлмелле вĕсен, тăшман танкĕсем е автоматчикĕсем килсе тухсан çухалса каймалла мар, неприятелĕн малти разведкипе тĕлпулсан шикленсе ӳкмелле мар, пачах урăхла, сĕкĕнсе кĕнĕ сĕмсĕр тăшмана курсан, ăна хирĕç хăюллăн çапăçăва тухмалла, тăшмана сирсе ывăтмалла, пĕтерсе тăкмалла. Хатĕрлесе хунă рубежсенче çирĕппĕн тытăнса тăмалла, çапăçура пуçаруллă та тавçăруллă пулмалла, тăшмана вĕçĕмрен хавшатса, халсăрлатса пымалла. Çапăçусăр пĕр утăм та ярса пусмалла мар! Кашни ялшăн, кашни станцишĕн, кашни çĕр пусăмĕшĕн çапăçмалла! Хĕрлĕ Çар воинĕсен çак лозунгĕсене çар ĕçне вĕренекенсен пурин те ăнланса илмелле.

Танксене тата автоматчиксене хирĕç кĕрешмелли меслетсене практикăра вĕренес ĕç çине, харпăрхăйне валли окопсем алтса, маскировка туса вырнаçас ĕçĕн техники çине, штыкпа çапăçмалли тата урамсенче çапăçмалли майсене вĕренсе алла илесси çине всевобуч отрячĕсемпе ротисенче уйрăмах тимлĕн çаврăнса пăхмалла. Тăшман тĕрлĕрен диверсисем туса тата сывлăшран десантсем антарса пирĕн çывăхри тыла дезорганизацилеме хăтланать, малалла та хăтланса пырĕ. Диверсантсемпе тăшман парашютисчĕсене пĕтерсе пырас ĕçре фронт çывăхĕнчи районсенчи всевобуч отрячĕсен боецĕсем сахал мар вырăн йышăнса тăма пултараççĕ, пултармалла та.

Дисциплина яланах çар вăй-хăвачĕн никĕсĕ пулса тăнă. Всевобуч занятийĕсенчи чи çирĕп çар дисциплини—иксĕлми закон. Çав дисциплина — пирĕн войскăсем çирĕп пулнин, пĕр-пĕринпе таччăн пĕтĕçсе тăнин, çапăçура чăтăмлă пулнин никĕсĕ, тăшмана хирĕç пыракан кĕрешӳре çĕнтерӳ тумалли шанчăк пулса тăрать. Фашистсене хирĕç пынă çапăçусен опытĕнчен эпир çакна пĕлетпĕр: Хĕрлĕ Çар боецĕсемпе командирĕсен тăшман ункине лекнĕ пысăк мар отрячĕсем те, вĕсем хăйсен организованноçне, пĕр-пĕринпе таччăн пĕтĕçсе тăнине çухатман пулсан тата шикленсе ӳкмен пулсан, вĕсем хăйсен речĕсенче хурçă пек çирĕп дисциплинăна тытса пынă пулсан,—темĕн пек йывăр положенирен те чыслăн тухса пынă.

Пирĕн вăйсене аркатма, пирĕн хушăра паника сарма хăтланса, тăшман пирĕн тыла хăйĕн лазутчикĕсене ярать. Вĕренӳ подразделенийĕсенчи командирсен составĕн питĕ сыхлăхлă та асăрханулă пулмалла. Хĕрлĕ Çар валли эпир хамăр тăван çĕршыв патриочĕсен хĕçпăшалланнă резервисене хатĕрлетпĕр. Вĕренӳ отрячĕсене пирĕншĕн ют этемсене сăрхăнса кĕме памалла мар!

Пĕтĕм Совет çĕршывĕ пĕр ĕмĕтпе хавхаланса çĕкленнĕ—гитлерла ордасене хирĕç хăватлă отпор памалла! Кашни предприяти, кашни колхоз хальхинчен нумай хут ытларах вăя хурса ĕçлемелле, халичченхинчен ик-виçĕ хут ытларах продукци памалла. Кашни кун, кашни сехет хаклă. Çавăнпа та çар ĕçне вĕренессине производствăна вăйсăрлатас мар шутпа организацилемелле.

Гитлерăн юнлă ордисем Мускав патнелле талпăнаççĕ, Донбасс еннелле сĕкĕнеççĕ. Нимĕç захватчикĕсене хăватлăнрах отпор парар! Фашистла вăрхурахсене хирĕç кĕрешме мĕнпур совет халăхĕ çĕкленет. Пурне те çар ĕçне вĕрентни Хĕрлĕ Çар валли тăван çĕршывшăн паттăррăн кĕрешекен пысăк ăсталăхлă воинсен çĕнĕ отрячĕсене хатĕрлесе пама тивĕçлĕ. Вĕсем, тăван çĕршыва чĕререн юратнипе хавхаланнăскерсем, тăшмана хаярран курайманнипе çулăмланнăскерсем, нимĕç захватчикĕсене хирĕç хастаррăн тăрса çапăçĕç.

Фашистсене, вĕсем ăçтан килсе тухаççĕ, çавăнта çапа-çапа аркатмалла. Гитлерла тискер-кайăксене пур майсемпе те пĕр хĕрхенӳсĕр пĕтерсе пымалла!

Хĕçпăшалланнă совет халăхĕн дивизийĕсемпе боецĕсем çакна тума вĕренсе хатĕрленмелле.

(«ПРАВДА» умстатьи, октябрĕн 15-мĕш).

Совет Информаци Бюровĕнчен

Октябрĕн 14-мĕшĕнчи каçхи пĕлтерӳ

Октябрĕн 14-мĕшĕнче пирĕн войскăсем пĕтĕм фронтра противника хирĕç çапăçнă, Вязьма, Брянск тата Калинин енĕсенче уйрăмах хаяр çапăçусем пулса пынă. Хаяр çапăçусем пулса иртнĕ хыççăн пирĕн войскăсем Мариуполь хулинчен тухса кайнă.

Октябрĕн 12-мĕшĕнче нимĕçсенне 89 самолет, вĕсенчен сывлăшри çапăçусенче 27 самолет тата противникăн аэродромĕсем çинче 62 самолет пĕтерсе тăкнă. Пирĕн 23 самолет пĕтнĕ.

Октябрĕн 14-мĕшĕнче Мускав патĕнче нимĕçсенне 8 самолет персе антарнă.

* * *

Фронтăн Хĕвеланăç енче наступлени туса килекен противника хирĕç пирĕн войскăсем вăйлăн хирĕç тăрса çапăçаççĕ. Чылай участоксенче нимĕçсем, çухатусем тунине пăхмасăрах, кункаçиччен пирĕн оборона çинелле саваллланса кĕме нумай хутчен хăтланса пăхнă. Танксене хирĕç кĕрешме тунă лакăмсенче тата пирĕн оборона линийĕ патне пымалли вырăнсенче нимĕç салтакĕсен пиншер виллисем, çĕмĕрĕлнĕ танксем, автомашинăсем тата мотоциклсем йăваланса выртаççĕ. Пирĕн чаçсем, фашистла войскăсем хĕссе кĕнине хирĕç кĕрешсе, çавтери пысăк паттăрлăхпа хăюлăх кăтартаççĕ.

Пирĕн оборона секторĕсенчен пĕринче шăтарса кĕме противник 28 танк, 200 мотоциклиста тата пехотăн пĕр полкне хăваласа килнĕ. Пирĕн часть противникăн танкĕсене противотанковăй тупăсенчен тата шултра калибрлă пулеметсенчен персе кĕтсе илнĕ. Противникăн 9 танкне пирĕн окопсем патне çывхарса пыриччен персе çĕмĕрнĕ, ыттисенчен пĕр пайне çунакан шĕвек тултарнă бутылкăсемпе тата противотанковăй гракатăсемпе персе пĕтерсе тăкнă, танксен тепĕр пайĕ каялла çаврăннă. Противникăн танксем хыççăн наступлени туса килме хăтланнă пехоти минометсемпе пулеметсен вут çулăмĕ айне пырса лекнĕ те пысăк çухатусем тӳснĕ. Çапăçу хирĕнче нимĕç салтакĕсемпе офицерĕсем 700 çын ытла вилсе юлнă. Пĕтĕм çапăçу пынă вăхăтра пирĕн çĕр çинчи войскăсене авиаци активлăн пулăшса пынă. Штурмовиксен тата бомбардировщиксен подразделенийĕсем тăшманăн резервисем çине тата унăн боеприпассен склачĕсем çине татти-сыппиcĕр пыра-пыра тапăннă. Пирĕн штурмовиксем противникăн мотомеханизированнăй вăйĕсене тата унăн артиллерине чылай хутчен пыра-пыра çапнă.

Октябрĕн 14-мĕшĕнче фронтăн Хĕвеланăç енче нимĕç салтакĕсемпе офицерĕсем 13 пин çынран кая мар пĕтнĕ.

* * *

Октябрь уйăхĕнче партизансен чылай отрячĕсем, Ленинград облаçĕнчи нимĕçсем тытса илнĕ районсенчен пĕринче кĕрешекенскерсем, фашистсенне 6 танк, 95 автомашинăсемпе автоцистернăсем, боеприпассем тата продовольстви тиенĕ 32 лава пĕтерсе тăкнă. Партизансем боеприпассен виçĕ складне, чугунçул çинчи 9 кĕпере тата шоссе çулĕ çинчи 10 кĕпере взрыв туса аркатнă. Нимĕç салтакĕсемпе офицерĕсене 500 çынна ытла вĕлернĕ.

Ф. юлташ командир пулса ертсе пыракан отряд çак кунсенче тăшман мотопехотин пысăк мар колоннисем çине тăвата хутчен пыра-пыра тапăнса 58 фашиста пĕтерсе тăкнă. Ш. юлташ ертсе пыракан боецсен группи вăрманта телефон провочĕсене тупнă. Тĕплĕн маскировка туса пытанса, партизансем çав проводсем тăрăх вăрмана шалалла кĕрсе кайнă та, çулран 5 километрта ларакан лесник çуртĕнче нимĕçсен чаçĕн штабĕ вырнаççа тăнине тупнă. Çĕрле отряд штаб çине пырса тапăннă. Çакна пачах та кĕтмен 7 офицера тата 18 салтака пĕтерсе тăкнă. Партизансем нимĕçсенне икĕ грузовой машина тата икĕ çăмăл автомашина, радиопа телефон станцине пĕтерсе тăкнă, ручной пулемет, ултă автомат, винтовкăсем, пистолетсем тата патронсем нумай тытса илнĕ.

* * *

Фронтăн Кăнтăр-Хĕвеланăç енчи участокĕсенчен пĕринче пирĕн зенитчиксем румынсен разведка тăвакан самолетне персе антарнă. Кĕçĕн лейтенанта Александр Косма летчика тыткăна илнĕ. Румыни çарне иличчен Косма сывлăш флот ведомствин чиновникĕ пулнă. Тыткăна илнĕ летчик допросра çакăн çинчен пĕлтернĕ: «ССР Союзне хирĕç вăрçă пынă вăхăтра Румыни авиацийĕ хăйĕн самолечĕсен шутĕнчен çурринчен кая мар çухатнă. Одесса патĕнче уйрăмах нумай самолетсем çухатнă. Нумаях пулмасть, унта истребительсен авиацин пĕрремĕш флотилин командирне Папиштяну полковника вĕлернĕ».

* * *

Румынире диверсиллĕ актсем малалла пулса пыраççĕ, çавсене пула заводсенчи цехсем, складсем тата çулсен уйрăм участокĕсем стройран тухаççĕ. Нумаях пулмасть, Базнаш тата Оршова хулисенче Германи валли продовольстви хатĕрлесе хунă пысăк складсем çунса кайнă. Октябрĕн пуçламĕшĕнче Дунай хĕрринче ларакан Корабия хулинчен инçех мар вырăнта Румынири антифашистсем Германи çарĕ валли хатĕрленĕ çăнăх тата кукуруза баржине шыва путарнă. Яссы хулинчи электростанцире пулнă пысăк пушар çинчен калакан сведенисем пичете сăрхăнса кĕнĕ. Вут-кăвар машина отделенине пысăк сиен кӳнĕ. Çав хуларах продовольствин çар склачĕ çунса кайнă. Чугунçулсем çинче час-часах пулса иртекен крушенисем Румыни çарĕ валли çар грузĕсем турттарас ĕçе аркатса пыраççĕ. Чугунçулсене пăхса тăма охранка ятарласа сăнаса тăракан çынсем уйăрнă, анчах та çакă нимĕн чухлĕ те пулăшман.

Октябрĕн 15-мĕшĕнчи ирхи пĕлтерӳ

Октябрĕн 15-мĕш ыран тенĕ чух çĕрле пирĕн войскăсем противника хирĕç пĕтĕм фронтра çапăçнă, Вязьма, Брянск тата Калинин енĕсенче уйрăмăнах хаяр çапăçусем пулнă.

* * *

Ленинград фронтĕнчи участоксенчен пĕринче Родинпа Петров командирсен чаçĕсем нимĕçсен оборона полосине шăтарса кĕрсе кайса «А» ятлă высотана йышăнса илнĕ. Çак районра виçĕ кун хушши пынă çапăçусенче нимĕçсен 1500 çын вилнĕ тата аманнă. Пирĕн артиллери пенипе тăшманăн 7 батарейине путарса лартнă, 26 орудине, пулеметсен 28 йăвине, 8 ДЗОТ-не тата пехотăпа вооружени турттарса пыракан 15 автомашинине пĕтерсе тăкнă.

* * *

Фронтăн Кăнтăр-Хĕвеланăç енчи участокĕсенчен пĕринче Хура тинĕс флотĕнчи авиаци соединенийĕ противникăн танклă тата мотомеханизированнăй вăйĕсем çине темиçе хутчен вĕçсе пырса тапăннă. Бомбăсем тĕл ӳкнипе нимĕçсен 7 танкне, 3 бронемашинине, боеприпассем тиенĕ 10 автомашинине çĕмĕрнĕ, нимĕç салтакĕсене пĕр рота ытла пĕтерсе тăкнă тата боеприпассем усракан склада тивретсе янă. Сывлăшри çапăçусенче 7 самолет персе антарнă тата аэродромсенче 8 самолет пĕтерсе тăкнă. Фронтăн Кăнтăр-Хĕвеланăç енчи секторĕсенчен пĕринче çапăçакан Хура тинĕс флотĕнчи артиллеристсем юлашки кунсем хушшинче нимĕçсен боеприпассем усракан виçĕ складне пĕтерсе тăкнă, артиллерин 7 батарейине, темиçе танкне путарса лартнă тата противникăн чĕрĕ вăйне нумай пĕтерсе тăкнă.

* * *

Калинин облаçĕн нимĕçсем тытса илнĕ районĕсенче кĕрешекен, Ж. юлташ командир пулса ертсе пыракан партизансен отрядĕнчи боецсен группи черетлĕ разведкăран штаба таврăннă. М. ялĕнче разведчиксене хресченсем юнашар ялта фашистсен 20 салтакĕ мĕнпур пурлăха çаратса тухни çинчен тата фашистсен салтакĕсем халĕ шоссе çулĕпе хăйсен чаçне кайни çинчен пĕлтернĕ. Çултан инçех мар вырăнта лайăх позици суйласа илсе, партизансем засада тунă. Вăхăт нумаях та ирттермен, хресченсенчен çаратса тухнă пурлăха тата апат-çимĕçе тиенĕ ултă лавсем курăнма пуçланă. Фашистсем çак засада патне çитсессĕнех вăрăхурахсем çине гранатăсем ывтăнма пуçланă. 10 нимĕçе çавăнтах вĕлернĕ. Тепĕр темиçе кунран партизансем армана пынă нимĕçсен ушкăнне йĕрлесе тупса палăртнă. Нимĕçсен темиçе салтакĕ колхозри çăнăха автомашинăсем çине тиенĕ вăхăтра ытти нимĕçсем арман пĕвине пулă тытма кайнă пулнă. Партизансем çав пĕве патне никам сисиччен пырса фашистсене умранах персе вĕлернĕ. Фашистсен автомашинине тата арманта юлнă нимĕçсене пĕтерсе тăксан, партизансем кайнă. Партизансен тĕл тивнĕ пульлисенчен 15 фашистран пĕри те çăлăнман.

* * *

Нимĕçсем оккупациленĕ Балтика таврашĕнчи республикăсенче пурăнакан халăхсене фашистла мерзавецсем тискер майсемпе çаратаççĕ тата вĕсенчен мăшкăллаççĕ. Хуласемпе хуторсенче пурăнакансене килренех ухтарусем туса, вĕсенне çăмран тĕртсе тунă мĕнпур кĕпе-йĕмсемпе ăшă тумтирĕсене вăйпах туртса илеççĕ. Ăшă çи-пуççене тата çăм одеялăсене пытарнăшăн нимĕçсем Ригăра, Митавра тата Виндавра 29 çынна персе вĕлернĕ. Латви хулисенче нимĕçсен влаçĕсем мĕнпур йĕлтĕрсене, хĕлле тăхăнмалли спорт костюмĕсене тата йĕлтĕрпе яраннă чухне урана тăхăнмаллисене пурне те Германи çарне пама хушакан приказсем кăларнă. Ригăра куллен кирлĕ таварсемпе суту-илӳ тăвакан универмагсене тата магазинсене пурне те хупнă. Дачăсем тунă Болдерая таврашĕнче нимĕç салтакĕсем 4 çынран тăракан пĕр çемьене вĕсем темиçе мăшăр йĕлтĕре, çăм одеялăсене тата тиртен çĕленĕ пиншаксене пытарса хăварнăшăн персе вĕлернĕ. Террора пăхмасăрах, Балтика таврашĕнчи республикăсенче пурăнакан халăх гитлерла бандăсене хирĕç тăрса кĕрешет. Нимĕç склачĕсенчен пĕрине халăхран туртса илнĕ 300 мăшăр йĕлтĕре пурне те тенĕ пекех никам сисмелле мар касса пăснине, çапла вара çав йĕлтĕрсем юрăхсăр пулнине тупса палăртнă.

ДЕЙСТВУЮЩИ ХĔРЛĔ ЯЛАВЛĂ БАЛТИКА ФЛОЧĔ. Ӳкерчĕк çинче: Совет Союзĕн Геройĕ П. А. Бринько.

А. Межуев фотоӳкерчĕкĕ. (ТАСС фотохроники).

ПУРНЕ ТЕ ÇАР ĔÇНЕ ВĔРЕНТЕССИ

Çар ĕçне вĕреннĕ çĕрте комсомолецăн примерлă пулмалла

ВЛКСМ Обкомĕнче

Çак кунсенче ВЛКСМ Обкомĕн бюровĕ Оборонăн Государственный Комитечĕн пурне те обязательнăй йĕркепе çар ĕçне вĕрентесси çинчен йышăннă постановленине пурнăçлас тĕлĕшпе комсомол организацийĕсем мĕнле ĕçлени çинчен Сĕнтĕрвăрри райком секретарĕн Юричев юлташăн докладне итлерĕ.

Сĕнтĕрвăрри районĕнчи комсомолецсем çар ĕçне вĕренме пысăк хаваслăхпа тытăннă. Нумай комсомолецсем вĕренӳре малта пыраççĕ, хăйсене йĕркеллĕ тытаççĕ, командирсем хушнине вăхăтра пурнăçлаççĕ. Колхозсенчи комсомол организацийĕсен секретарĕсем Иванов, Козлов, Андрианов юлташсем, райком бюро членĕ Ивлев юлташ вĕренӳре лайăх ĕлкĕрсе, программăри материала тĕплĕн ăнланса пыраççĕ.

Комсомолецсем хăйсен вăйĕпе 365 винтовка макечĕ, 120 граната тунă, çитес кунсенче танк макетне туса пĕтереççĕ. Районĕпе 12 кабинет, 27 кĕтес организациленĕ. Унта çар ĕçне вĕренмелли тĕрлĕрен плакатсем, пособисем, гранатăсем, винтовкăсем тупма пулать.

Тунă çитĕнӳсемпе пĕрлех, Обком бюровĕ ĕçри пысăк çитменлĕхсене палăртрĕ. Хăшпĕр комсомолецсем хушшинче дисциплина тивĕçлĕ вырăнта тăмасть-ха. Тепĕр чухне йĕркене пăснисем те тĕл пулкалаççĕ. Комсомол организацин секретарĕ Никитин юлташ командиртан взыскани илнĕ. Никитин çинчен çиййĕнчех пухура е бюрора сӳтсе-явмалла пулнă, ку ĕçе туман. Ку факта сӳтсе-явса вĕренӳре çирĕп дисциплина пулмалли çинчен ытти комсомолецсене вăхăтра асăрхаттарман.

ВЛКСМ Сĕнтĕрвăрри райкомĕ политикăллă-массăллă ĕçе çителĕксĕр туса пынине палăртмалла. 7 комсомолеца политруксен заместителĕсем пулса ĕçлеме уйăрнă. Анчах вĕсене пухса мĕн ĕçлемелли çинчен каласа ăнлантарман. Çавăнпа хăшпĕр подразделенисенче политикăллă-массăллă ĕç çителĕксĕр тăрать: политинформацие йĕркелесе çитермен, стена хаçачĕсем вăхăтра тухмаççĕ, вĕренӳ пахалăхне хăпартас тĕлĕшпе социализмлă ăмăртăва йĕркелемен.

ВЛКСМ Обкомĕн бюровĕ Сĕнтĕрвăрри райкомне çар ĕçне вĕреннĕ çĕрте кашни комсомолец малта пымалли çинчен кăтартса хăварчĕ. Комсомолецсем хушшинче çирĕп дисциплина пулмалла, йĕркене пăсакансене хирĕç хытă кĕрешмелле.

Подразделенисенче командир, политрук тата политрукăн заместителĕ пулса ĕçлекен комсомолецсемпе ытларах ĕçлемелле. Семинарсем туса вĕсен политикăллă пĕлӳне хăпартмалла. Политикăллă ĕçе подразделенисенче лайăхлатас тĕлĕшпе тăтăшах политинформацисем, докладсемпе калаçусем ирттермелле. Вĕренӳ пахалăхне хăпартас, дисциплинăна çирĕплетес тĕлĕшпе уйрăм комсомолецсем подразделенисем хушшинче социализмлă ăмăртăва анлăн сарса ямалла, стена хаçачĕсене вăхăтра кăларса тăмалла.

Вĕреннĕ материалсене лайăхрах астуса юлас шутпа, походсем, тренировкăсем туса ирттермелле.

Вĕренӳ подразделенийĕсенче

ÇĔМĔРЛЕ. Çар ĕçне вĕренме тивĕç çынсем занятисене пурте йĕркеллĕ çӳреççĕ. Егоркинори пунктра вĕренекенсем çак иртнĕ кунсенче строевой занятисенче пулчĕç, Хĕрлĕ Çарăн дисциплинарнăй уставĕпе, винтовкăн материальнăй чаçĕсемпе паллашрĕç. Боецсем хăйсене çарти пекех тыткалаççĕ, командирсем хушнисене вăхăтра тата тĕрĕс пурнăçлама тăрăшаççĕ.

Политикăллă ĕçсене те аван йĕркеленĕ. Политинформацисем ирттереççĕ, «Боец» ятлă стена хаçачĕ кăлараççĕ.

Занятисем кашни кунах 10—12 сехет хушшинче пулаççĕ. Çакна шута илсе, Тăванри сельпо вырăнтах столовăй организациленĕ.

Егоркинори вĕренӳ пункчĕ Хутарти пунктпа ăмăртса ĕçлет.

С. БАТЬКОВ.

ЕТĔРНЕ. Палтайри пункта çар ĕçне вĕренме çĕршер çын çӳрет. Занятисем çирĕп расписани тăрăх пулса иртеççĕ. Военнообязаннăйсем кашни темăнах юратса вĕренеççĕ.

— Иртнĕ хĕлле эпир Осоавиахимăн подразделенийĕнче вĕрентĕмĕр. Халĕ ĕнтĕ ун чухне вĕренсе илнĕ пĕлĕве татах та ӳстерсе çирĕплететпĕр, Хĕрлĕ Çарăн тивĕçлĕ боецĕ пулма тăрăшатпăр,—тет «Правда» колхозри стахановец Яшкин юлташ.

Вĕренекенсен йышĕнче ваттисем те, çамрăккисем те пур.

— Эпĕ хамăн сывлăха тĕрĕслеттерсе пăхрăм, комисси мана Сывлăш-Çар Флочĕн ретне юрăхлă, терĕ. Хĕрлĕ Çар ретне тăриччен çар ĕçне пур енĕпе те тĕплĕн вĕренсе çитме пулатăп,—тет призывник Бажайкин.

И. ТИМОНИН.

Çамрăксен пухăвĕ

ЭЛĔК. Октябрĕн 7-мĕшĕнче райцентрти çамрăксен пухăвĕ пулса иртрĕ. Унта çамрăксен фашизма хирĕçле Мускаври митингĕ чĕнсе каланине сӳтсе-яврĕç. Пухура В. Михайлов, Г. Павлов, О. Петрова юлташсем сăмахсем тухса каларĕç.

Çамрăксем производствăра тăрăшса ĕçлеме, çар ĕçне тĕплĕн вĕренме пулса резолюци йышăнчĕç.

Хĕрлĕ Çар боецĕсем валли ăшă тумтирсем ытларах парар

Комсомолецсем ертсе пыраççĕ

КАНАШ. Районри комсомолецсемпе комсомолкăсем Хĕрлĕ Çар боецĕсем валли ăшă тумтирсем пухас ĕçре пример кăтартса пыраççĕ. Вĕсем хăйсем пуринчен малтан хаклă япаласем парса, ытти çамрăксене те çавăн пек тума хавхалантараççĕ.

«Искра» колхоз счетоводĕ комсомолец Семенов Хĕрлĕ Çара пысăк парне — тăлăп панă. Семенов юлташ — белофинсене хирĕç пынă çапăçусен участникĕ. Çавăнпа вăл тăван çĕршыва сыхлакансене ăшă тумлантарма кирлине лайăх ăнланать. Семеновăн патриотла примерĕ Хĕрлĕ Çара пулăшма ытти комсомолецсене те хавхалантарнă. Колхозри пĕр комсомолец та Хĕрлĕ Çар валли ăшă япала памасăр юлман. Нумайăшĕсем пĕрер тир, 300—400-шер грамм çăм, çĕлĕксем, носкисем, перчаткăсем панă. Комсомол пуçламĕш организацин секретарĕ Константинов юлташ икĕ сурăх тирĕ, комсомолка Федорова — пĕр мăшăр çăмата, çăм парнеленĕ.

Çавăн пекех «Хĕрлĕ çăлтăр» колхоз çумĕнчи комсомол пуçламĕш парторганизацин секретарĕ Филиппов юлташ та çĕнĕ валкăллă фуфайка, 400 грамм çăм панă.

Мăкăрти Максим Горький ячĕпе тăракан колхоз хĕрĕсем Хĕрлĕ Çар боецĕсем валли пĕрер мăшăр перчатка, носки тата алшишсем çыхса пама обязательство илнĕ. Халĕ вĕсем хăйсен обязательствисене чыслăн пурнăçлаççĕ.

Сиккассинчи Шмидт ячĕпе тăракан колхозри çамрăксем те Хĕрлĕ Çара пĕтĕм вăйран пулăшма тăрăшаççĕ. Кунти комсомолецсем пурте пĕрер сурăх тирĕ, 300—400-шер грамм çăм тата ытти ăшă япаласем панă. Халĕ вĕсем ăшă тумтирсемпе кĕпе-йĕмсене хресченсем хушшинче пухас тĕлĕшпе ĕçлеççĕ.

Госбанкăн Канашри уйрăмĕ çумĕнчи комсомол пуçламĕш организацийĕн секретарĕ пулса çамрăк хĕрача К. Сусова юлташ ĕçлет. Вăл пуçарнипе октябрĕн 7-мĕш тĕлне кунти комсомолецсем валкăллă 4 фуфайка, валкăллă 3 брюки, темиçе мăшăр носкисем, алшишсем тата перчаткăсем пухнă. Сусова юлташ хăй валкăллă пиншак, пĕр мăшăр алшиш, пĕр мăшăр çăм чăлха панă.

Районри çамрăк патриотсемпе патриоткăсем тăван çĕршыва паттăррăн сыхлакансене ăшă тумлантарма тăрăшаççĕ. Вĕсем ку ĕçре лайăх тĕслĕхсем кăтартса пыраççĕ. Комсомол райкомĕн задачи — çак тĕслĕхсене нумайлатса пырса, ăшă тумтир пухас ĕçе пур çамрăксене те хутшăнтарасси пулса тăрать.

Т. ИВАНОВ.

Халăх пулăшăвĕ

ВĂРНАР. Склад умне çÿрен лаша кÿлнĕ лав çитсе чарăнчĕ. Склад заведующийĕ Лебедев юлташ ун çине пăхса илчĕ те лавçă хăш колхозран килнине аякранах пĕлчĕ:

— Зеленовка колхозĕнчен ĕнтĕ ку лав, — терĕ вăл.

Малтанрах килнĕ лавсем çинчен ăшă тумтирсем — тирсем, фуфайкăсем, çăм, алшăллисем, чăлхасем т. ыт. те йышăнса пĕтернĕ хыççăн Лебедев юлташ Зеленовкăри Ленин ячĕпе тăракан колхозран илсе килнĕ ăшă тумтирсене йышăнма пуçларĕ. Вăл колхозра Хĕрлĕ Çар боецĕсем валли ăшă тумтирсем пухас ĕçе питех те лайăх йĕркеленĕ. Çак пысăк ĕçе кашни колхозник хутшăннă.

— Манăн икĕ ывăл Хĕрлĕ Çар ретĕнче, — пирĕн калаçăва малалла тăсрĕ Михаил Смирнов юлташ. — Вĕсем фашистла вăрă-хурахсене хирĕç çапăçаççĕ.

Смирнов юлташ боецсемшĕн чăн та пĕтĕм вăй-халпа тăрăшать, вăл фуфайка, алшăлли, 2 тир, 500 грамм çăм панă. Ун пек тăрăшакан çынсем колхозра пайтах. Колхоз председателĕ Храмкин юлташ Хĕрлĕ Çар боецĕсем валли пĕр тăлăп, пĕр мăшăр çăмата, носки, алшиш, боец арăмĕ колхозница Мария Киселева — пĕр кĕрĕк пиншак, алшăлли, 500 грамм çăм, колхозник Кирилл Ерошин — 5 тир, пĕр кĕрĕк пиншак, 500 грамм çăм панă. Колхозра кăçалччен никам та тир туман. Хĕрлĕ Çар боецĕсем валли ăшă тумтирсем тума пухăнакан тирсене колхоз бригадирĕ К. Храмкин хăех тума килĕшнĕ. Халь вăл хĕрсех тирсем тăвать.

Склад заведующийĕ Смирнов юлташа Зеленовка колхозĕнчен паян 4 метр пир, 5 алшăлли, 59 тир пани çинчен квитанци çырса пачĕ. Паянхи куна Зеленовка колхозĕ пĕтĕмпе 3 кĕрĕк пиншак, 59 тир, 20 мăшăр çăмата, 11 мăшăр алшиш, 9 мăшăр носки, 4 мăшăр кĕпе-йĕм, 3 шарф, 11 фуфайка, 30 алшăлли, 13 мăшăр пир тăла, пĕр тăлăп т. ыт. те панă.

Хĕрлĕ Çар боецĕсем валли ăшă тумтирсем пухасси Кольцовкăри Ленин орденлă Сталин ячĕпе тăракан колхозра та организованно пулса пырать. Унта пĕтĕмпе 18 кĕрĕк пиншак, 31 валкăллă фуфайка, 3 валкăллă брюки, 7 çĕлĕк, 12 мăшăр çăм носки, 61 мăшăр пир тăла, 7 минтер пичĕ, 113 мăшăр кĕпе-йĕм, 13 простынь, 88 алшăлли пухса районри склада панă.

Районри складран Хĕрлĕ Çар боецĕсене парнелесе пĕр хут посылкăсем ярса панă та ĕнтĕ. Халь иккĕмĕш хут посылкăсем ярса пама хатĕрленеççĕ. Вĕсем хушшинче мухтавлă боецсене ăшă кăмăлпа ырă сунса çырнă çырусем нумай.

«Хаклă боец! Сире кирлĕ япаласене эпир пĕтĕм чун-чĕререн ырă сунса ярапăр. Пирĕн парнесем сирĕн чĕресене ăшăтчăр, тăван çĕршыв чысĕшĕн çĕнĕ çитĕнÿсем тума хавхалантарччăр. Аслă çĕнтерÿ туса таврăнăр! Лена». Çак çырăва Катăш ялĕнчи Елена Нарышкина юлташ çырнă.

В. МАКСИМОВ.

Пысăк ĕçе хакламан çĕрте

Шупашкарти Ленин ячĕпе тăракан фабрикăри работницăсем Хĕрлĕ Çар боецĕсем валли ăшă тумтирсем пухас тĕлĕшпе пуçарса янă движени республикăри предприятисемпе учрежденисенче тата колхозсенче çантерен анлăн сарăлса кайрĕ. Çак движение сарса пырас çĕрте массăллă-ăнлантарулла ĕçе лайăх йĕркелени пысăк вырăн йышăнчĕ.

Пирĕн мухтавлă Хĕрлĕ Çар тата нумай миллионлă халăх пĕр шухăшпа, пĕр ĕмĕтпе — тăшмана хăвăртрах çĕнтерес ĕмĕтпе пурăнаççĕ. Пĕтĕм халăх фронт валли ĕçлеме мобилизациленчĕ. Вăл хĕçпăшал ытларах, продукци нумайрах туса кăларма васкать. Кирлĕ чухне вăл темиçе смена хушши станок умĕнче пулса ĕçлет.

Геройла çапăçакан Хĕрлĕ Çар боецĕсене халăх ăшă тумтирсемпе парнелет, çитес сивĕ кунсенче те Хĕрлĕ Çар çапла паттăррăн та мухтавлăн çапăçасса шанса тăрать.

Шупашкарти Канаш урамĕнчи ватă карчăк Андреева юлташ Хĕрлĕ Çар валли икĕ мăшăр çăмата панă, икĕ мăшăр алшиш çыхса хатĕрленĕ. Çак парнесене вăл пĕтĕм чĕререн юрататакан боецсене пама халалать.

Пристаньре ĕçлекенсем А. Васильев пĕр мăшăр çăмата, пĕр мăшăр аялтан тăхăнмалли кĕпе-йĕм тата ăшă брюки, М. Неверов пĕр мăшăр çăмата панă. Пĕтĕмпе пристаньре ĕçлекенсен коллективĕ 50 çĕлĕк, 4 мăшăр çăмата, 7 фуфайка, ăшă алшишсем 25 мăшăр, 34 шарф, носки 9 мăшăр тата ытти те панă.

Çав хушăрах ку ĕç хăшпĕр организацисенче начар пырать.

«Красный мебельщик» артель çак пысăк ĕçе çителĕклĕ хутшăнман. Кунти рабочисем хушшинче массăллă-ăнлантарулла ĕç çук. Стена хаçачĕ тухмасть, рабочисем хаçат-журнал туянса вулаймаççĕ. Рабочисем хушшинче паянхи куна çитсе те Ленин ячĕпе тăракан фабрикăри работницăсем чĕнсе каланине илтмен çынсем пур. Артель председателĕ Серебряков, конторăра ĕçлекен плановик тата бухгалтерсем государствăн çак пысăк ĕçĕнчен пăрăнса юлаççĕ.

Хĕрлĕ Çара пулăшасси пĕтĕм халăх ĕçĕ пулса тăчĕ пулсан, кая юлса пыракансем пирĕн хушăра пĕрре те пулмалла мар.

Н. ЮМАНГАЙ.

Профсоюзсем çителĕксĕр хутшăнаççĕ

ЙЕПРЕÇ. Çак кунсенче профактивăн канашлăвĕ пулса иртрĕ. Унта Хĕрлĕ Çар боецĕсем валли ăшă тумтирсем пухас тĕлĕшпе профсоюзсем мĕнле ĕçлени çинчен сÿтсе-яврĕç.

Канашлу профсоюзсем çак ĕçе çителĕксĕр хутшăнса ĕçленине палăртрĕ. «Кооплеспром» промартелĕнче, профсоюз организацийĕ начар ĕçленине пула, ăшă тумтирсем пухас ĕç начар пырать. Артельре 150 çынран 23 çын кăна ăшă япаласем панă. Артель правленийĕн председателĕ коммунист Громов юлташ хăй нимĕнле япала та паман.

Çĕрĕç органĕсенчи работникĕсен профсоюзĕ те ку ыйтупа сахал интересленнĕ. Райçĕрĕç пайĕнче тата ветпунктсенче ĕçлекенсем сахалăшĕ ăшă япаласем панă. Землеустроитель Морковкин, агроном Гаврилова ăшă тумтирсем пама васкамаççĕ.

Медсантруд работникĕсен профсоюзĕ татах та начар ĕçлет. Профсоюз райкомĕн председателĕ Семенова юлташ ăшă тумтирсем пухасси ответлă тата политикăллă ĕç пулса тăнине ăнланса илмен. Çавна пулах ĕнтĕ больницăра ĕçлекенсенчен нумайĕшĕ çак ĕçе хутшăнмасăр тăрса юлаççĕ.

Профактивăн канашлăвĕ ăшă тумтирсем пухас ĕçри çитменлĕхсене хăвăрт пĕтерме, çак ĕçе пĕтĕм халăха хутшăнтарма йышăнчĕ.

Д. М-в.

Ăшă тумтирсем параççĕ

КАНАШ. («Чăваш Коммуни» корр.). Хĕрлĕ Çар боецĕсем валли ăшă тумтирсемпе кĕпе-йĕмсем пухас ĕç районра çаплах сÿрĕкрех пырать-ха. Хăшпĕр предприятисемпе учрежденисем çак кирлĕ ĕçе халĕ тин тытăнаççĕ.

Заготзерно системинче пурĕ 176 çын ĕçлет. Йыш пĕчĕк мар. Анчах октябрĕн 6-мĕш тĕлне вĕсем хушшинче пĕтĕмпе те икĕ тир, пĕр мăшăр çăмата, пĕр-ик кĕрепенкке çăм çеç пухнă. Ăшă тумтир пухас тĕлĕшпе ĕçлекен комисси председателĕ Окулов юлташ хăй те пĕчĕк япаласем çеç панă. Кунти коммунистсемпе комсомолецсем сахал агитацилеççĕ.

Çавăн пекех, ăшă тумтирсем пухас ĕç çăкăр пĕçерекен заводри рабочисемпе служащисем хушшинче те çителĕксĕр пырать. Кунта рабочисенчен çурри çеç ăшă тумтирсем пама пултарнă. Вĕсем те пулин пĕчĕк япаласем панипех лăпланса ларнă. Комисси (председателĕ коммунист Орлов юлташ) фуфайкăсем, кĕске пиншаксем, ваткăллă брюкисем тата ытти çавăн пек пысăкрах тумтирсемпе кĕпе-йĕмсем хатĕрлеме кирли çинчен ăнлантарса памасть. Çавăнпа ĕнтĕ кунта пысăкрах япаласем пани пĕрре те пулман. Завком председателĕ Журавлев юлташ ку тарана çитсе те нимĕн те паман.

Хĕрлĕ Çар боецĕсене ăшă тумтир пухса парасси вăл—государствăн çавтери пысăк чыслă ĕçĕ. Çавăнпа ăна ырă кăмăл тăвас тесе çеç мар, Хĕрлĕ Çара чăннипе пулăшас ĕмĕтпе туса пымалла. Районри комиссин, çак ĕçри çитменлĕхсемпе йăнăшсене шута илсе, вĕсене çийĕнчех пĕтерессишĕн тата тÿрлетессишĕн кĕрешмелле.

* * *

ПЕРВОМАЙСКОЕ. «Авангард» колхоз членĕсем, Хĕрлĕ Çар боецĕсем валли ăшă тумтирсем пухса парассине хисеплĕ те чыслă ĕç вырăнне хурса, çак ĕçе пурте активлăн хутшăнчĕç.

Колхозник Г. Иванов 2 тир, пĕр мăшăр алшиш, пĕр алшăлли, 400 грамм çăм, пĕр мăшăр пир тăла, Н. Раевский —пĕр тир, пĕр мăшăр ăшă чăлха пачĕç.

— Манăн тăван ывăл хамăрăн юратнă тăван çĕршыв чысĕшĕн фашистла çĕлен-калтасене хирĕç çапăçать. Эпĕ хам та, çĕршыв чĕнсенех, çав урса кайнă çĕлен-калтасене хирĕç алла пăшал тытса çапăçăва кайма хатĕр,—терĕ колхозри старший конюх Ярушкин Тимофей. Вăл Хĕрлĕ Çар боецĕсем валли ăшă тумтирлĕх тирсем пачĕ.

В. ДАВЫДОВ.

Ăшă тумтирсем çĕлекен артельре

Куславккари çĕвĕ çĕлекен «Прогресс» артель сентябрь уйăхĕнчи плана 121 процент тултарчĕ. Тумтирсем çĕлеме касса хатĕрлекен цех заведующийĕ Данилов юлташ нормăна 150 процент тултарса ĕçлет.

Çĕвĕ çĕлекенсем Г. Новик—плана 140 процент, Н. Михайлова—138 процент, В. Иванова — 135 процент, Н. Казакова 132 процент тултарса пыраççĕ.

«Прогресс» артель районри колхозниксемпе служащисем Хĕрлĕ Çар боецĕсене валли ăшă тумтирсем çĕлеме панă материалсенчен 110 мăшăр кĕпе-йĕм çĕленĕ. Халĕ кĕрĕк пиншак тата тир алсасем çĕлеме пуçланă.

П. ЛЕНАР.

Учительсен парни

Хĕрлĕ Çар боецĕсем валли ăшă япаласемпе ăшă тумтирсем парасси Чкаловски районри учительсем хушшинче сарăлсах пырать. Фронта пулăшас ĕмĕтпе учительсенчен чылайĕшĕ Хĕрлĕ Çар боецĕсем валли ăшă япаласемпе ăшă тумтирсем параççĕ, ăшă япаласем пухас тĕлĕшпе халăх хушшинче ĕçлеççĕ.

Çĕнĕ Ахпÿртри туллимар вăтам шкулта вĕрентекен учительсем Хĕрлĕ Çар боецĕсем валли 15 тир панă, çав тирсенчен вĕсем виçĕ кĕрĕк çĕлетсе параççĕ, кунсăр пуçне вĕсем 5 мăшăр çăм чăлха, икĕ мăшăр тăла панă. Шкул директорĕ Урукова юлташ ăшă япаласем пухмалли ялти комиссире ĕçлет, вăл хăй икĕ тир, икĕ мăшăр çăм чăлха панă.

Яншиховăри туллимар вăтам шкулта вĕрентекен учительсем Хĕрлĕ Çар боецĕсем валли тир, ăшă кĕпе тавраш панă, çăм пухса 4 мăшăр çăмата йăвалаттараççĕ.

Кĕçĕн Патăръелĕнчи пуçламĕш шкулта ĕçлекен учительсем Тимофеева, Шуйкова тата Губанова юлташсем 1 тир, 3 ăшă кĕпе, пĕр мăшăр çăм чăлха, икĕ мăшăр алшиш, тăла панă.

Тăрăнри туллимар вăтам шкулта ĕçлекен учительсем икĕ тир, икĕ мăшăр алшиш, чăлхасем, алшăллисем панă.

Туллимар сведенисем тăрăх, Чкаловски районри учительсем Хĕрлĕ Çар боецĕсем валли 43 тир, 12 мăшăр çăмата, 17 çĕлĕк, 52 мăшăр çăм чăлха, 30 мăшăр çăм алшиш, 10 килограмм çăм, чылай тăласем, ăшă кĕпе-йĕмсем, шарфсем панă. Учительсем ăшă япаласем парасси кунçеренех хутшăнса пырать.

А. ОТАЧКИН.

Инвалидсен артелĕн ĕçĕсем

Йĕпреçри инвалидсен артелĕн председателĕ Константин Курманин империализмлă иртнĕ вăрçăра аманнă. Вăл ертсе пыракан артельре вăрçă инваличĕсем татах 5 çын ĕçлеççĕ. Артель членĕ Ковалинский артель организациленнĕренпех кунта ĕçлет.

Артель членĕсем хушшинче уксахсем, чĕлхесĕрсем, куçсăрсем ытларах пĕрлешсе тăраççĕ пулин те, обществăллă пурнăçа пур енĕпе те активлăн хутшăнаççĕ. Отечественнăй аслă вăрçă пуçланнăранпа, уйрăмăнах Сталин юлташ июлĕн 3-мĕшĕнче радио тăрăх историллĕ сăмах тухса каланă хыççăн, артель хăйĕн ĕçне вăрçă вăхăтне тивĕçлĕ пек туса пыма пуçларĕ.

Артелĕн кашни членĕ фронта мĕнпе те пулин пулăшма тăрăшать. Вĕсем фронта пулăшас майпа туса ирттернĕ воскресниксене активлăн хутшăннă. Атă-пушмак çĕлекен Иван Гордеев воскресникре пĕр сменăра ĕçлемелли нормăна 5 хут тултарса, çав кун ĕçлесе илнĕ ĕç укçине йăлтах оборона фондне панă. Калка-пичке цехĕнче ĕçлекенсем Глянкинпа Монахов юлташсем, плана 200 процент ытла тултараканскерсем, воскресникре государство валли кăмпа тăварламалли каткасем туса хатĕрленĕ. Ытти членсем тата артель членĕсен çемьисем кăмпа йышлă пухса государство валли тăварласа панă. Власова 2 центнер ытла, Козлов пĕр центнер çурă, Лягалинпа Саландаев пĕрер центнер кăмпа йÿçĕтсе панă.

Çĕвĕ цехĕнче ĕçлекенсем заказсене пурнăçланă вăхăтрах фронта пулăшассипе ĕçлеççĕ. Вĕсем çак кунсенче Хĕрлĕ Хĕрес обществи валли укçасăрах 18 халат çĕлесе пачĕç. Ку тĕлĕшпе халĕ те ĕçлеççĕ-ха.

Атă-пушмак çĕлекен цеха тапочкăсем çĕлеме уйрăм заказ панă. Артель членĕсем, тухăçлăн тата пысăк пахалăхпа ĕçлесе, кĕске срокрах 125 мăшăр тапочка туса хатĕрленĕ.

Хĕрлĕ Çар валли хĕллехи ăшă тумтирсем хатĕрлесе парас ĕç те артель членĕсем хушшинче йĕркеллĕ пырать. Яковлева тата Сафонцев юлташсем ăшă фуфайкăсем пачĕç. Мальцева — мамăк хурса çĕленĕ брюки, Ковалинский—хаклă йышши мулаххай парса парнелерĕç.

Çак кунсенче артеле халĕ пухнă тирсенчен пиншаксем çĕлеме тата çăматасем тĕплесе хатĕрлеме чыслă заказ панă. Çак заказа пурнăçлас умĕн артель членĕсем, Л. М. Каганович ячĕпе тăракан подшипник заводĕнчи рабочисен чĕнĕвне сÿтсе-явса, Октябрь уявĕ умĕнхи ăмăртăва хутшăнчĕç. Ăмăрту хĕрÿллĕн пуçланчĕ.

Вера Васильевна Маллицкая — ватă коммунистка. Вăл артель членĕсем хушшинче пысăк авторитетлă. Хăй ĕçлекен артельре кăна мар, ăна поселокри ĕçхĕрарăмĕсем пурте юратаççĕ. Вăл поселок совечĕн депутачĕ, МОПР райкомĕн председателĕ. Обществăллă ĕçе юратса ĕçлет. Вăл ертсе пынипе ПВХО ĕçне пурĕ 74 çын вĕренсе тухрĕç. Çав шутра килхуçи хĕрарăмĕсем 18 çын. Чĕлхесĕрсем Фоминапа Игнатьева ПВХО ĕçне лайăх ăнланса вĕренсе тухнă. Халĕ Маллицкая артель членĕсене ГСО ĕçне вĕрентет. ГСО кружокĕнче 24 çын вĕренеççĕ. Маллицкая юлташ пуçарнипе фронтра аманнă боецсем валли парнелĕх 370 тенкĕ укçа пухса панă.

Артель членĕсем хушшинче хутла пĕлменнисем халь пĕр çын та çук. Хутла сахал пĕлекенсене 13 çынна август уйăхĕнче вĕрентсе кăларнă.

— Урса кайнă Гитлер пирĕн телейлĕ пурнăçа туртса илесшĕн, пире хĕн куракан чурасем туса хума ĕмĕтленет. Вăл нихçан та пулмĕ! 1914 çулти вăрçăра манăн хăрах ура çухалчĕ. Анчах Совет влаçĕ пулăшнипе эпĕ телей тупрăм, социализм обществин активлă членĕ пултăм. Халь çак телейлĕ пурнăçшăн эпĕ юлашки юн тумламĕ юлмиччен кĕрешĕп, — тет вăрçă инваличĕ Ковалинский юлташ.

В. АНДРЕЕВ.

Çĕнĕ закон пурнăçа кĕрсе пырать

Шупашкар районĕнчи чылай колхозсем тырпул тухăçне тата выльăх-чĕрлĕх продуктивлăхне планпа пăхнинчен ирттерсе тултарчĕç. Заводской ялсоветĕнчи Молотов ячĕпе тăракан колхозăн план тăрăх гектартан 15 центнер тĕш тырă туса илмелле пулнă пулсан, вăл кашни гектар çинчен 21,3 центнер пухса кĕнĕ. «Осоавиахим» колхоз гектартан 5-шер центнер ытла тырă туса илнĕ. Шĕнерпуç ялсоветĕнчи «Молния» колхозри икĕ бригада тырпул тухăçне планпа пăхнинчен ирттерсе туса илнĕшĕн колхозниксене 21 центнер ытларах тырă хушса параççĕ.

«Красный флот» колхозри чăх-чĕп пăхакан Терендеева юлташа планпа пăхнинчен ирттерсе 2.031 çăмарта илнĕшĕн çĕнĕ закон тăрăх 304 çăмарта параççĕ. Мăн Пÿкассинчи Сталин ячĕпе тăракан колхозри К. Тимофеев юлташ кашни чăхран 101-шер çăмарта илнĕ. Çакăншăн ăна 241 çăмарта хушса панă. Шемшер ялсоветĕнчи «Красная звезда» колхозри чăх-чĕп пăхакан Д. Прокопьева юлташ 45 чăхран 4035 çăмарта илнĕ. Лайăх ĕçленĕшĕн Прокопьева юлташа 133 çăмарта параççĕ. Кунсăр пуçне, вăл çу каçиччен 114 чĕпĕ пăхса ÿстернĕ, çакăншăн тепĕр 5 чăх панă.

Самуккассинчи Ворошилов ячĕпе тăракан колхозри конюх Егор Филиппов юлташ кăçал 4 тиха пăхса ÿстернĕ. Çаксемшĕн ăна 125 тенкĕ укçан тÿленĕ. Коснарти «Кормилец» колхозри свинарка Т. Сергеева юлташ 8 сысна аминчен 99 çăвăр илсе, вĕсене пурне те пăхса ÿстернĕшĕн сысна çурисем илет.

Т. ЛОГИНОВ.

Çĕнĕ условисенче—çĕнĕлле ĕçлеççĕ

Ишлей районĕнчи финанс работникĕсем, районри ĕççыннисем государство умĕнчи укçа-тенкĕ обязательствине парса тăрассишĕн тăрăшса ĕçлеççĕ. Районри учительсем заем укçине январĕн 1-мĕшне парса татма йышăннă. Çав примера районри чылай учрежденисем йышăннă. Халĕ вĕсем кашни уйăхрах ăна пурнăçлас тĕлĕшпе ĕçлесе пыраççĕ. Чурачăк ялсоветĕнчи колхозниксемпе единоличниксем заем укçине пĕтĕмпех тÿлесе татрĕç. «Красное знамя», «Агроном», «Париж Коммуни», «Тивĕш», «Авдан», «Авангард» колхозсенче заем укçине тÿлесе татса, облигацийĕсене алла илнĕ. Нумайĕшĕсем вăл облигацисене оборона фондне те панă ĕнтĕ.

Октябрь уявĕ умĕнхи ăмăртăва хутшăннă май ялсовет депутачĕсем финагентсемпе таччăн çыхăнса ĕçлеççĕ, массăллă ăнлантару ĕçне туса пыраççĕ. Чурачăк ялсоветĕнче октябрь уйăхĕн пĕрремĕш вунăкунлăхĕнче укçа-тен пухмалли плана 141 процент тултарчĕç. Çавăн пекех, Шурча, Анаткĕнер, Кибечкасси, Ишлей Покровски ялсоветĕсем те, лайăх ĕçлесе, вунăкунлăхри плана 114—135 процент таран тултарчĕç.

Октябрь уявĕ ячĕпе социализмлă ăмăртăва хутшăнса çĕршыв умĕнчи укçа-тенкĕ парăмĕсене срокчен тÿлесе татас тесе ĕçлекенсем кулленех хутшăнса пыраççĕ. Мускаври Л. М. Каганович ячĕпе тăракан подшипник заводĕнчи рабочисен коллективĕ чĕнсе каланине районри финанс работникĕсем пухура сÿтсе-явса, аслă Октябрь уявне тăваттăмĕш кварталта финанс планне 45 процент тултарнипе кĕтсе илме обязательство илчĕç.

Çав обязательствăна пурнăçлама А. Морозов, Павлов, Толстов, Г. Пегасов финагентсем çĕрне-кунне пĕлмесĕр ĕçлеççĕ. Вĕсем час-часах колхозниксем хушшинче уяв умĕнхи социализмлă ăмăрту пыни çинчен каласа панине курма пулать.

С. ГОРЛАНОВ.

БИБЛИОГРАФИ

„Хĕрлĕ ялавпа“

«Паттăрсене мухтав юрри юрласа чыслатпăр эпир», тенĕ М. Горький. Паттăрсен хăюлăхĕ çинчен çырнă калавсемпе очерксен кĕнеки теме пулать Чăвашгосиздат çак кунсенче кăларнă «Хĕрлĕ ялавпа» ятлă сборникне. Кĕнекери геройсем хаяр та ирсĕр тăшмана танксен гусеницисемпе таптаççĕ, гранатăсемпе сирпĕнтереççĕ, самолетсем çинчен бомбăсем пăрахса арканатараççĕ, прикладсемпе кÿпкеççĕ, штыксемпе чикеççĕ, çар искусствин историйĕнче халиччен пулман çĕнтерÿсем туса пĕтĕм тĕнчене тĕлĕнтереççĕ.

Акă Л. Коробов çырнă «Шофер Койда» очерк геройĕ — красноармеец-шофер комсомолец Анатолий Койда тăшманăн (белофинсен) батальонне хирĕç пĕр пĕччен çапăçса тĕлĕнмелле çĕнтерÿ туни çинчен вуланă чухне камăн чĕри çĕкленсе хускалмĕ, камăн «мухтав паттăра, мухтав!» тесе саламлас килмĕ. Тăшман батальонĕнне Койда 13 пулемет пĕтернĕ, 34.000 патрон, 600 мăшăр йĕлтĕр, темĕн чухлĕ винтовка тытса илнĕ. Белофинсен темиçе çĕр çын пĕтнĕ.

Николай Тихонов писатель хăйĕн «Çул» ятлă очеркне пысăк мастерлăхпа çырнă. Пирĕн танк командирĕпе водитель Ларченко юлташ (халĕ Совет Союзĕн геройĕ) вулакан умне яруççăн тухса тăраççĕ. Аван очерк.

И. Анцловичăн «Танкистсем» очеркĕсĕр пуçне, кĕнекене кĕнĕ ытти произведенисене чăваш писателĕсем çырнă.

Акă Ф. Ситта совет разведчикĕсен сатур ĕçĕсем çинчен çырнă «Хисеплĕ пăшал» калав тата Аркадий Эсхель Совет Союз Геройĕн Винокуровăн, хамăр землякăн, Безымянная высоти патĕнчи çапăçура тунă ĕмĕрлĕхе юлма тивĕçлĕ ĕçĕсене художествăллă ÿкерсе панă очерк-калав. Художествăлăх енчен паха тухнă çав калавсене вуласан, тÿрех вулаканăн пуçне çак шухăш пырса кĕрет: кам вилĕмрен хăрамасть, кам асса çунакан вут-çулăм витĕр чăрсăррăн малалла ыткăнать — вăрçăра çав çĕнтерет.

Çапăçу хирĕнче боец—командира, командир—боеца юратса пĕр-пĕрне сыхласа упранипе те пирĕн Хĕрлĕ Çарăн тĕрекĕ çирĕппине кăтартса панă А. Таньков хăйĕн «Шлак Павăлĕ» калавĕнче.

Граждăн вăрçи чухнехи совет партизанĕсем çинчен çырма юратакан писатель Хветĕр Уяр хăйĕн «Кĕпер çинче» ятлă калавне образлă чĕлхепе çырнă. Кунта вăл Дуров генералăн бандине хирĕç çапăçакан партизанпа ывăлĕ кĕпере сыхлакан 4 часовоя вĕлерсе хăйсен отрядне малалла кайма çул уçса хунине аван сăнласа кăтартнă.

Революцин чаплă та паттăр хĕрарăмĕсене те манса хăварман сборникре (Б. Шашковăн «Комбриг калавĕ»), тылра ĕçлекен хĕрарăмсем Хĕрлĕ Çара чĕререн юратса боецсем патне хăйсем çыхса хатĕрленĕ алса-чăлхасем ăшне ăшă сăмахлă çырусем чике-чике янине те куратпăр унта (М. Данилов-Чалдунăн «Кĕтмен çыру»).

Пирĕн çамрăксем пĕчĕкренех Хĕрлĕ Çара каяс ĕмĕтпе çитĕнсе, призыва туллин кăмăлпа, хавассăн кайнине ăненмелле сăнласа панă В. Хударсем хăйĕн «Призыв кунĕсем» калавĕнче.

Çавăн пек пирĕн паттăр халăхăн паттăр ывăлĕ-хĕрĕсем. Вĕсене бомбăсем те, снарядсем те, тем тери пысăк чăрмав-йывăрлăхсем те тăшман чăрсăрланса çапнине хирĕç татах та ытларах чăрсăрланса çапмашкăн чарса тăраймаççĕ, тăшмана пуçĕпех пĕтерме тупа тунине манма памаççĕ.

И. М.

Партизансем тăшман аэродромне çĕмĕрсе тăкма пулăшнă

ХĔВЕЛАНАС ЕНĔ, октябрĕн 13-мĕш. (ТАСС). Соединенин питĕ те тĕплĕн пытанса вырнаçнă чаçĕсен позицийĕсем çинче час-часах тăшман самолечĕсем вĕçсе çÿренĕ. Фашистла хура çăхансем боецсен пуçĕсем тĕлĕнче çаврăнкаласа çÿресе çулсене, вăрмансене сăнанă та хăвăрт вĕçсе çухалнă.

Таçта çывăхра тăшманăн аэродромĕ вырнаçнă пулмалла. Соединени командирĕ тăшманăн аэродромне шыраса тупса ăна пĕтерсе тăкма шухăшланă. Аэродром ăçта вырнаçнине çеç мар, унта миçе самолет тăнине, вăл самолетсем хăш вырăнта ларнине тĕплĕн пĕлмелле пулнă. Çакăн хыççăн противника кĕтмен çĕртен тапăнса унăн аэродромне çĕмĕрсе тăкмалла, çав вăхăтрах хамăр чаçсем ăçта вырнаçнине пĕлме май памалла мар.

Çак ĕçе тума вырăнти партизансене хушнă. Мĕншĕн тесен, вĕсем кашни йывăç тĕмине тата кашни сăрта тĕплĕн пĕлеççĕ. Соединени командирĕ партизансен отрячĕн командирĕнчен—белоруссен мухтавлă партизанĕнчен М. орденоносецран пулăшу ыйтнă, вĕсем урса кайнă фашистсене хирĕç кĕрешес çĕрте иккĕшĕ тахçанах пĕр-пĕрипе çыхăнну тытса çапăçнă пулнă. Партизансен хăюллă руководителĕ çав кунхех çамрăк партизана Юрий К. юлташа разведкăна кăларса янă, вăл отрядри чее те хăюллă разведчик пулнă.

...Çамрăк партизан разведкăра пилĕк сехет хушши çÿренĕ. Вăл фашистсен тылне вуншар километр шала кайнă, анчах тăшманăн аэродромĕ курăнман. Сасартăк çывăхра кĕрленĕ сасă илтĕнсе кайнă. Вăл тĕплĕн итлесе тăнă. Самолет кĕрленĕ пек туйăннă. Разведчик тата тепĕр хут йĕри-тавра тимлĕн пăхса çаврăннă. Вăл пĕр пысăк уçланкă çине чылайччен пăхса тăнă. Акă çакăнта ĕнтĕ вăл иртнĕ çулта колхоз туса панă физкультура площадки çинче хĕрсе кайсах волейболла вылянă, тĕрлĕ спорт хатĕрĕсемпе тренировкăсем туса хăйĕн шăмшакне çирĕплетнĕ. Физкультура площадки патне çывăха пырса çÿллĕ хÿме витĕр пăхнă, площадкăра фашистсен паллисене çырнă самолетсем ларнине курнă.

Разведчик çул çинче тупнă корзинкăна хăйпе пĕрле илнĕ. Хăйне палăртас мар тесе, Юрий пуçне чиксе аэродром тавра çаврăннă, турпассем пухса корзинка çине хунă, çав вăхăтрах аяккалла пăхса самолетсем миçине шутланă тата вĕсем хăш вырăнта ларнине сăнанă. Корзинка çине турпас пухса тултарнă тата пĕтĕмпех тĕрĕслесе пĕтернĕ хыççăн, Юрий тухса кайма тытăннă, çав самантра фашистсен часовойĕ кăшкăрни уçланкă тăрăх янраса кайнă.

— Ăçта килтĕр, мĕн тăватăр?

— Эпĕ кунтисем, инçех мар пурăнатпăр, турпассем пухатăп, — тенĕ разведчик. Фашистла салтак, ним иккĕленсе тăмасăр, партизана кăларса янă. Юрий К. аэродром патĕнчен тухнă та хăйĕн паллă çулĕ тăрăх, никама систермесĕр, партизансен отрядне çитнĕ.

Каçхине вăл Н-ски соединенин командирĕн кабинетне пырса хăй мĕн курса сăнани çинчен пĕтĕмпех тĕплĕн каласа панă.

Тепĕр кунне ирхине артиллери тăшман аэродромĕ çине вăйлăн персе тăма тытăннă. Снарядсем питĕ тĕл тата кирлĕ вырăна пырса ÿкнĕ. Снарядсем тивнипе çĕмĕрĕлсе пĕтнĕ самолетсем пĕрин хыççăн тепри сывлăша çĕкленнĕ, унтан шавласа çĕр çине кайлла персе аннă.

Çĕнĕ йышши танксен сериллĕ производствине организацилес тĕлĕшпе чаплă çитĕнӳсем тунăшăн СССР Верховный Совечĕн Президиумĕ Кировски заводăн директорне Исаак Моисеевич Зальцмана Социализмлă Ĕç Геройĕн званине панă. **Ӳкерчĕк çинче:** Социализмлă Ĕçĕн Геройĕ И. М. Зальцман.

А. ГРИБОВСКИЙ фотоӳкерчĕкĕ.
(ТАСС фотохроники).

▲ ▲ ▲

Малта пыракансем парти ретне кĕреççĕ

Отечественнăй вăрçăн çак йывăр кунĕсенче тăван çĕршывăн çулăмлă патриочĕсем Ленин—Сталин партийĕн ретне кĕреççĕ. Парти ретне кĕрекенсен йышĕнче—колхозри стахановецсем, колхоз председателĕсем, уй ĕç бригадирĕсем, учительсем тата комсомолецсем.

Сормхĕрринчи «Большевик» колхоз председательне С. Петров юлташа парти членĕн кандидатне илнĕ. «Большевик» колхоз районри пысăк колхозсенчен пĕри. Петров юлташ ултăмĕш çул председатель пулса ĕçлет. Колхоз членĕсем кăçал вăйлă тырпул туса илессишĕн пикенсе ĕçлерĕç. Колхоз пур ĕçсене те вăхăтра туса пырать. Кĕрхи тата çурхи тырăсене вырассине 7—8 кун хушшинче вĕçленĕ. Кĕлте кӳрессине те ытти колхозсенчен нумай малтан пĕтернĕ. Октябрĕн 1-мĕшне çĕрулми кăларса пĕтерсе государствăна парса татнă.

Колхоз ĕçсене çирĕп план-график тăрăх туса пырать. Ĕçсене ăнăçлăн ирттерме лайăх пĕлсе организациленĕ социализмлă ăмăрту нумай пулăшрĕ. Массăллă-агитациллĕ ĕç тĕп вырăнта тăнă кунта.

Çавăн пекех, «Красный Борденер» колхозри уй ĕç бригадин бригадирĕ Митрофанов юлташ та парти членĕн кандидатне кĕчĕ. Митрофанов юлташ хăйĕн бригадинчи колхозниксене пĕлсе лайăх ертсе пырать, вăхăтра ĕçе вырнаçтарса тухать, ĕçкунĕсене вăхăтра çырать, кашни кунах ĕç хыççăн миçе ĕçкунĕ тунине колхозниксене каласа парать, колхозниксем пурте ĕçе вăхăтра тухаççĕ. Митрофанов бригади кăçал пур енĕпе те малта пырать.

Нумай пулмасть, ВКП(б) райкомĕ «Чăваш Коммуни» колхоз председательне Е. Кузьмин юлташа парти членĕн кандидатне илчĕ. «Чăваш Коммуни» колхоз иртнĕ çулсенче кая юлса пыракан колхозсенчен пĕри пулнă. Кузьмин юлташ колхоза малти рете кăларчĕ. Колхоз кăçал тырпулсене вăхăтра пуçтарса кĕртрĕ, çĕрулми кăларассипе авăн çапассине, государство умĕнчи обязательствăсене пурнăçлассине лайăх организацилерĕ.

Упири вăтам шкулти учительница Орлова юлташа, Медикасси ялсовет председательне Емельянов, МТС-ри рабочи-слесаре Ф. Семенов юлташсене парти членне илнĕ. Çак юлташсем хăйсене шанса панă ĕçсене вăрçă вăхăтĕнчи пек туса пыраççĕ, тăван çĕршывăн оборонине çирĕплетессишĕн пĕтĕм вăй-хала хурса ĕçлеççĕ.

Николаевпа Федоров юлташсем хăйсене парти членне илнĕ хыççăнах Хĕрлĕ Çара тухса кайрĕç.

Л. КОНСТАНТИНОВ.

Красноармейски р.

Шăлан çырли пухаççĕ

СЕНТЕРВĂРРИ. Районра шкулсен заведующийĕсемпе директорĕсем шăлан çырли пухас ĕçе пысăк вырăна хураççĕ.

Сĕнтĕрвăрринчи вăтам шкул директорĕ Успинов юлташ, Новинскри пуçламăш шкулăн заведующийĕ Семенов юлташ, Тогаева, Войнова, Садовникова учительсем вĕренекенсене Атăл лешъенне шăлан çырли пухма илсе кайнă. Çав кун вĕсем, 300 çын, 613 килограмм шăлан çырли пухнă. Уйрăм ачасем 5-шер килограмм е ытларах та пухса панă.

Шăлан çырли пухма çитĕннĕ çынсем те çӳреççĕ. Нумай пулмасть, районри птицекомбинатра ĕçлекенсем пĕр кун хушшинче 10—15-шер килограмм пухса таврăннă.

* * *

ÇЕРПУ. Сентябрĕн 27-мĕшĕнче Шуртавăлри тулли мар вăтам шкулти пионерсемпе шкул ачисем эмел тумалли курăксем пухас тĕлĕшпе воскресник туса ирттернĕ. Мĕнпурĕ 27 килограмм шăлан çырли пухнă. Вĕренекенсем шăлан çырлине пĕчченшерĕн те кайса пухаççĕ. Ку ĕçре уйрăмăнах 7-мĕш «А» класс малта пырать.

Г. АЛЕКСЕЕВ.

Физкультурăпа оборона ĕçĕ шкулсенче

ÇĔМĔРЛЕ. (**«Чăваш Коммуни» корр.**). Вăтам тата тулли мар вăтам шкул директорĕсен, шкулсенчи военрукĕсемпе комсомолăн пуçламăш организаци секретарĕсен районри канашлăвĕ пулса иртрĕ. Канашлура шкулсенче физкультурăпа оборона ĕçне урăхлатса çĕнетесси çинчен сӳтсе явнă. Ку ыйту тăрăх районри çутĕç пайĕн заведующийĕ Евдокимов юлташ доклад туса пачĕ. Ун хыççăн содокладсем пулчĕç.

Иртнĕ çулта уйрăм шкулсенче физкультурăпа оборона ĕçне тĕрĕс организацилесе паха çитĕнӳсем тунă. Поянтайкинчи тулли мар вăтам шкулта ПВХО значокĕн нормине—23 ача, ГСО нормине—33 ача, БГТО нормине—46 ача тата ЮВС значокĕн нормине 16 ача панă. Çакă вăл чи малтан шкулта оборона кружокĕсен ĕçне лайăх организациленинчен, ăна ертсе пыма пĕлнинчен килнĕ. Уйрăмах ку енĕпе комсомол организацийĕ пысăк ĕçсем тунă.

Хутарти, Мăн Улхашри вăтам шкулсенче те оборона енĕпе паллă ĕçсемех туса ирттернĕ. Районĕпе илсен, пĕлтĕрхи вĕренӳ çулĕнче вĕренекенсенчен пĕтĕмпе ПВХО нормине 195 çын, ГСО нормине—150 çын, БГСО нормине—107 çын тата БГТО, ЮВС значокĕсен нормисене 200 çын ытла панă.

Анчах тунă ĕçсене çителĕклĕ теме çук.

Кăçалхи вĕренӳ çулĕнче физкультурăпа оборона ĕçне тĕпренех урăхлатса çĕнетмелле. Кашни совет гражданинĕ çар ĕçне вĕренме тивĕçлĕ. Ун пирки Оборонăн Государственный Комитечĕ ятарласах постановлени йышăнчĕ.

Хальхи вăхăтра районри шкулсенче оборонăпа физкультура ĕçĕ лайăхланса пыни сисĕнет. Военрукĕсем пур шкулсенче те çителĕклĕ. Вĕсем занятисене интереслĕ тата çирĕп дисциплинăпа ирттереççĕ.

Ачасем те çар ĕçне пысăк хастарлăхпа вĕренме тытăнчĕç. Çакна уйрăмах хулари 1-мĕш номерлĕ шкулта курма пулать. Кунта халь занятисем пуçланас умĕн яланах зарядкăсем туса ирттереççĕ. Çак ĕçе тума аслăрах классенче вĕренекенсенчен инструкторсем хатĕрленĕ. Строевой занятисем те организованно пулса иртеççĕ.

— Эпир занятисене яланах вăрманта, уйра ирттеретпĕр. Çапла майпа вара çар ĕçне кирек-мĕнле условире те туса пыма хăнăхтаратпăр,— терĕ канашлура военрук Розенберг юлташ.

Юлашки вăхăтра аслăрах классенче винтовка пайĕсене вĕренес тата тӳрĕ пеме хăнăхас тĕлĕшпе занятисем пулса иртеççĕ. Çакă та пĕтĕмпех ирĕкре пулса пырать. Хĕрачасем санитари ĕçне вĕренеççĕ.

Хутарти вăтам шкулта аслăрах классенче вĕренекенсем хăйсен вăйĕпе винтовка макечĕсем тăваççĕ. Шкулта кăçал физкультура площадки тунă. Хальхи вăхăтра кунта санитари дружинисем тата самозащита звенисем ĕçлеççĕ.

Канашлура районри çар комиссарĕ Дмитриев юлташ сăмах тухса каларĕ. Вăл шкул ачисене физкультурăпа çар ĕçне вĕрентес тĕлĕшпе шкул директорĕсемпе комсомол организацийĕсем умĕнче тăракан задачăсем пирки уйрăмах чарăнса тăчĕ.

Канашлу участникĕсем шкулсенче физкультурăпа оборона ĕçне вăрçă вăхăчĕ хушнă пек урăхлатса çĕнетме пулса решени йышăнчĕç.

Х. ЛИСИН.

Комсомолец-двухсотниксем

УЛАТĂР. Вăрçă пуçланнăранпа районри комсомолецсемпе çамрăксем производствăра тата ытларах тăрăшса ĕçлеме тытăнчĕç. Предприятисемпе ял хуçалăхĕнче, транспортра стахановецсемпе ударниксен йышĕ палăрмаллах ӳсрĕ, вĕсенчен нумайĕшĕ двухсотниксен ретне кĕрсе пыраççĕ.

Паровозсем юсакан заводра двухсотниксен шучĕ июль уйăхĕнче 80, августра 99 çын пулнă. Комсомолец-двухсотниксем июльте 11, халĕ 14 çын шутланаççĕ.

Ку заводра комсомол комитечĕн членĕсем, цехри комитетсен секретарĕсем пурте двухсотниксем пулса тăраççĕ. Краснов, Куприянов, Круглов комсомолецсем нормăна яланах икçĕршер процент тултарса ĕçлеççĕ. Леонтьев юлташ хăш чухне нормăна 400 процент та тултарать.

Заводри ытти комсомолецсем те хăйсене ертсе пыракансенчен юлмаççĕ. В. Краснов токарь пулса ĕçлет. Вăл нормăна 212 процент тултарать. Газосварщик Хазов яланах 250 процент тултарса пырать.

Васюхин, Мурзин комсомолецсем вăрçă кунĕсенче двухсотниксен шутне кĕме тивĕçлĕ пулчĕç. Халĕ вĕсем нормăна 200—220-шер процент тултараççĕ.

Анчах сменăра икшер норма памалла текен лозунга пурте мар пурнăçланă-ха. Двухсотниксен йышне ӳстерес тĕлĕшпе ВЛКСМ Улатăр райкомĕ те çителĕксĕр ĕçленĕ. Хăшпĕр комсомол организацийĕсенче ку таранччен двухсотниксен движенийĕ çинчен сӳтсе-явман. Çамрăксем хушшинче техникăллă вĕренĕве пуçарса яман. Двухсотниксен опычĕсене ытти комсомолецсемпе çамрăксем патне çитерес тĕлĕшпе каласусем, практикăллă занятисем ирттерессине, уйрăм комсомолецсем çумне квалификациллĕ рабочисене çирĕплетсе пулăшассине, темиçе профессипе ĕçлеме вĕрентессине йĕркелемен.

Е. В.

Комсомолец ертсе пыракан цехăн паха ĕçĕсем

ИЕПРЕÇ. «Кооплеспром» промартелĕн катка-пичке тăвакан цехĕ артельре чи лайăх ĕçлекен цехсенчен пĕри шутланать. Çак цеха комсомолец ертсе пырать. Ку цех хальхи вăхăтра питех те кирлĕ продукци туса кăларать. Çак ответлă заказсене пурнăçлама цехра паллă мастерсем пур. Вĕсен шутĕнче Царегородцев, Синяков, Шуркин стахановецсем уйрăмах палăрса тăраççĕ. Царегородцевпа Синяков юлташсем кăçал ĕç тухăçлăхне ӳстерме пулăшакан темиçе рационализаторла сĕнӳсем панă. Вĕсен паха сĕнĕвĕсем тăрăх станоксене механизациленĕ, станоксен ĕç тухăçлăхне икшер, виçшер хут ӳстернĕ.

Нумаях хулмасть, Федор Синяков панă рационализаторла сĕнӳ тăрăх йĕлтĕрсем туса кăларнă çĕрте фрезерчăй станокпа ĕçлеме пуçланă. Халиччен йĕлтĕрсене алăпа ĕçлесе туса кăларнă пулнă. Фрезернăй станокпа ĕçлеме пуçланăранпа ĕç тухăçлăхĕ икĕ хут ытла ӳснĕ, ĕçĕн пахалăхĕ те лайăхланнă. Фрезернăй станокпа Федор Синяков хăй ĕçлет, вăл ĕç нормине 250—270 процент тултарса пырать. Синяков юлташ хăйпе пĕрле ĕçлеме çамрăк мастера Василий Бакалова вĕрентет. Бакалов юлташ унччен токарь, столяр пулса ĕçленĕ. Вăл халĕ фрезернăй станокпа ĕçлеме вĕренсе çитнĕ, ĕç нормине 150 процента çити тултарса пырать.

Катка-пичке цехĕ хăйĕн ĕçне чăннипех вăрçă вăхăтне тивĕçлĕ пек туса пырать. Рабочисем продукци туса кăларассине кунран-кун ӳстереççĕ. Октябрь уйăхĕн малтанхи пилĕк кунĕнче продукци туса кăларассине 113 процент пурнăçланă. Цехри стахановецсем Царегородцевпа Синяков юлташсем вĕрентсе ӳстернĕ учениксем халĕ ĕçре паха тĕслĕхсем кăтартаççĕ.

Владимир Шуркин токарьте ĕçлесе 2—2,5 норма тултарать. Вăл туса кăларакан продукцин пахалăхĕ пур енчен те лайăх.

Гитлерла Германия пирĕн çĕршыв çине вăрă-хурахла тапăннă хыççăн артельре ĕçлекенсенчен хăшпĕрисем фронта кайнă. Анчах та вăл ĕçре чăрмав кӳмен. Фронта кайнисем вырăнне ытти юлташсем тăрса вăл ĕçе кăтартуллăн пурнăçласа пыраççĕ. Катка-пичке цехĕнчи пĕрремĕш бригадăн бригадирĕ комсомолец Павел Тивиков фронта кайнă хыççăн, ун вырăнĕнче пиччĕшĕ Сергей Тивиков ĕçлеме тытăннă.

Халĕ пĕрремĕш бригада продукци туса кăларас плана куллен 170—200 процент тултарса пырать.

Катка-пичке цехĕнче пурĕ икĕ бригада, вĕсем пĕр-пĕринпе ăмăртса ĕçлеççĕ. Ăмăртура пĕрремĕш бригада малта пырать. Çак бригада сентябрь уйăхĕнче плана 110 процент тултарнă. Иккĕмĕш бригада та сентябрь уйăхĕнчи плана 105 процент тултарнă. Рабочисем пурте пĕр-пĕринпе ăмăртаççĕ. Токарь П. Баласов хăйĕн ывăлĕпе — Вася Баласовпа ăмăртса ĕçлет. Ăмăртура Вася Баласов малта пырать, вăл нормăна ашшĕнчен ирттерсе тултарать.

Халĕ пур рабочисем те Октябрь уявне производствăра çĕнĕ çитĕнӳсем тунипе кĕтсе илессишĕн кĕрешеççĕ.

Д. МИХАЙЛОВ.

Выльăхсем ăшă витесенче хĕл каçаççĕ

КАНАШ. Колхозсенче обществăллă выльăх-чĕрлĕх йышĕ хăвăрт ӳссе пырать. Юлашки çулсенче çĕнĕрен вуншар ферма организациленĕ. Халĕ пирĕн районра 3—4-шар ферма тытакан колхозсем темĕн чухлех.

Кăçал пирĕн район сысна ĕрчетмелли çулталăк планне 114 процент, сурăх ĕрчетес плана 105 процент тултарчĕ.

Колхозсем обществăллă выльăх-чĕрлĕхсене хĕл каçарма та тимлĕн хатĕрленеççĕ. «Хĕрлĕ Çар» колхозри строительство бригади лаша вити иккĕ, ĕне вити тата пăру вити, сурăх вити юсаса пĕтерчĕ. Кусемсĕр пуçне 500 пуç чăх-чĕп валли çĕнĕрен вите лартнă. Выльăхсене хĕл каçарма кирлĕ таранах апат-çимĕç хатĕрлесе хунă. 700 центнер силос хывнă, 1.453 центнер утă, 1341 центнер çуртри улăмĕ, 690 центнер ыраш улăмĕ уйăрса хунă.

Шмидт ячĕпе тăракан колхоз та выльăх витисене юсаса пĕтернĕ. 60 пуç лаша валли çĕнĕ вите туса лартрĕ. Халĕ каллех тепĕр 30 лаша валли вите лартма тытăннă.

Юлашки кунсенче кăна районра лаша вити 8, ĕне вити 8, сысна вити 6 туса пĕтернĕ.

И. МАЛОВ.

Легендарнăй Чапаевăн ывăлĕ—артиллери дивизионĕн командирĕ капитан А. В. Чапаев фронт участокĕсенчен пĕринче фашистсене хирĕç хăюллăн çапăçать. Унăн орудийĕсем тăшманăн танкĕсене, тупписене тата пехотине пĕр хĕрхенмесĕр тĕл персе çĕмĕреççĕ. **Ӳкерчĕк çинче:** Капитан А. В. Чапаев.

П. ИГНАТЕНКО фотоӳкерчĕкĕ.
(ТАСС фотохроники).

▲ ▲ ▲

Пĕтĕм вăя—фронта пулăшма

КУКЕÇ. Çак кунсенче район центрĕнчи çамрăксен пухăвĕ пулса иртрĕ. Пухура ВЛКСМ райкомĕн секретарĕ Охандерова юлташ сентябрĕн 28-мĕшĕнче Мускаври çамрăксен фашизма хирĕçле митингĕ пулни çинчен каларĕ. Вăл хăйĕн сăмахне çамрăксене халичченхинчен ик-виçĕ хут ытларах тăрăшса ĕçлеме, фронта пĕтĕм вăйпа пулăшма чĕнсе вĕçлерĕ.

Райздрав заведующийĕ, ВЛКСМ райкомбюровĕн членĕ Смирнова юлташ районри хĕрачасем вăрçă пуçланнă хыççăн медицинăпа санитарие вĕренес ĕçе хастарлăн тытăнни çинче чарăнса тăрать. Районĕпе мĕнпурĕ 7 сандружина организациленĕ, Толиковăри, Абаш вăтам шкулĕнчи, Абаш ялĕнчи дружинăсем программăпа пăхнă занятисене вĕренсе пĕтернĕ. Виçĕ уйăх хушшинче ГСО I сыпăк нормисене 1087 çын, II сыпăк нормисене 515 çын панă. Санинструкторсем 85 çын вĕрентсе кăларнă. Районра 98 медико-санитарнăй звеносем тунă. Смирнова юлташ медицина тата санитари ĕçне вĕренес çĕре хĕрачасене тата ытларах хутшăнтарма чĕнчĕ.

— Эпĕ шкулта воспитани ĕçне вăрçă вăхăтне тивĕçлĕ пек лартма пĕтĕм вăя хуратăп,—тет Кӳкеçри вăтам шкул учительници, комсомол комитечĕн секретарĕ Черкасова юлташ.

Пухура çавăн пекех Прокопьева, Трифонов, Никитина юлташсем тата ВКП(б) райкомĕн секретарĕ Миронов юлташ сăмах тухса каларĕç.

Пухура пулнисем хăйсен резолюцинче фронта пĕтĕм вăйпа пулăшма, вăрçă ĕçне лайăх вĕренме, производствăра тăрăшса ĕçлеме йышăнчĕç.

Çитес вырсарникун пур комсомолецсемпе çамрăксем те кая юлса пыракан колхозсене кайса пулăшма килĕшрĕç.

Тр. ЛОГИНОВ.

Хĕрлĕ Çара яма ыйтаççĕ

ЕТĔРНЕ. Райвоенкомата 1923—24 çулсенче çуралнă çамрăксем вуншарăн пыраççĕ. Вĕсем хăйсене Хĕрлĕ Çар ретне илме ыйтса заявленисем параççĕ. Çамрăксем хăйсен заявленийĕсенче социализмлă тăван çĕршывăн тăшмана хирĕç пĕр тумлам юн юлмиччен çапăçма хатĕррине кăтартса параççĕ.

1924 çулта çуралнă комсомолец Николай Семенов кăçал Ядринори вăтам шкулăн 10-мĕш класĕнче вĕреннĕ. Шкулта вăл Осоавиахим организацин председателĕ, класри староста пулса ĕçленĕ. Каникул вăхăтĕнче тăван ялĕнчи «Комсомол» колхозра агитатор, ПВХО инструкторĕ пулса ĕçлесе, колхозниксене вăрçă ĕçне вĕрентнĕ. Нумаях пулмасть, вăл Райвоенкомата пырса хăйне Хĕрлĕ Çар ретне илме ыйтса заявлени панă. «Хĕрлĕ Çар ретĕнче эпĕ çирĕп дисциплинăллă пулатăп, командирсен боевой заданийĕсене вăхăтра тата тĕрĕс пурнăçлатăп, çар ĕçне отлично вĕренетĕп. Социализмлă тăван çĕршывăн тăшманне хирĕç хамăн пĕр тумлам юн юлмиччен çапăçатăп»,— тесе çырать хăйĕн заявленийĕнче Н. Семенов комсомолец.

Çавнашкалах 1924 çулта çуралнă Ядринори вăтам шкулăн 9-мĕш класĕнче вĕренекен комсомолец Аркадий Пономарев та тăшмана хирĕç паттăррăн та хаяррăн çапăçма пулса заявлени панă.

НИК. ЦВЕТКОВ.

Выльăх витисене ăшăтнă

ВĂРНАР. Иртеменкассинчи «Победа» колхозăн 5 ферма. Çак фермăсенчи выльăхсем кăçал пурте ăшă витесенче хĕл каçаççĕ. Çĕнĕрен икĕ вите туса лартнă, кивĕ витесемпе выльăх картисене юсанă. Доярккăсем валли ятарласа пĕр пӳрт лартса панă. Выльăхсем валли кирлĕ таранах апат хатĕрлесе хунă.

Н. ОРЛОВ.

Октябрьти Социализмлă Аслă Революци 24 çул тултаракан уява финанс планне срокчен тултарнипе кĕтсе илер

Виçĕ уйăх ытла ĕнтĕ пирĕн çĕршыв урса кайнă фашистсене хирĕç отечественнăй вăрçă туса пырать. Фашистла ирсĕрсем пирĕн ирĕклĕ совет халăхне помещиксен, баронсен тарçисем туса хурасшăн. Анчах вĕсен ирсĕр шухăшĕ нихăçан та пурнăça кĕреймĕ, нумай миллионлă совет халăхĕ фашистла бандитсене тĕппипех çапса çĕмĕрĕ. Сталин юлташ июлĕн 3-мĕшĕнче тухса каланă сăмах тăван çĕршыври пĕтĕм халăха ирсĕр тăшмана хирĕç кĕрешĕве çĕклерĕ.

Рабочисем, работницăсем, колхозниксем, единоличниксем, пĕтĕм совет интеллигенцийĕ хальхи вăрçă вăхăтĕнчи хăрушлăх оборона фондне çирĕплетме чылай укçа-тенкĕ ыйтнине ăнланса илсе, государство умĕнчи укçа-тенкĕ обязательствисене срокченех тӳлесе татма тытăнчĕç.

Пирĕн Чăваш республикинче 360 ытла колхозра колхозниксем государство умĕнчи укçа-тенкĕ обязательствисене пĕтĕмпех парса татрĕç. Чкаловски районри колхозниксемпе единоличниксем заем укçи 180 пин тенкĕ тӳлесе татрĕç. Нумай ялсоветсенче, колхозсенче парти, комсомол организацийĕсем тата районри актив колхозниксем хушшинче укçа-тенкĕ пухас ĕçе йĕркеллĕ организациленипе III-мĕш кварталта финанс планне срокченех тултарнă. Халĕ финанс работникĕсем пурте пĕр çын пек пулса Октябрьти Аслă Революци пулни 24 çул тултаракан уява пысăк çитĕнӳсемпе кĕтсе илме социализмлă ăмăртăва хутшăнчĕç. Вĕсем хăйсем çине çак обязательствăсене илчĕç:

1. Ноябрĕн 7-мĕш тĕлне IV-мĕш кварталти финанс планне 70 процент тултармалла.
2. Государство тупăшĕн планне 45 процент тултармалла.
3. Халăх хушшинчи укçа-тенкĕ тӳлемелли тĕрлĕрен недоимкăсене пĕтĕмпех пĕтерсе, малта пыракан колхозсемпе танлашмалла.

Çак обязательствăсене пурнăçлас пулсан финанс работникĕсен, вырăнти парторганизацисемпе советсен, финанс активисчĕсен IV-мĕш кварталти финас планне ытлашшипех тултарассишĕн тимлĕн ĕçлемелле.

В. ТАВРИН.

Данилов финагентăн пархатарлă ĕçĕсем

ИЕПРЕÇ. Хумпуç Патăръел ялсоветĕн финагенчĕ Иван Хиркин фронта тухса кайнă хыççăн ун вырăнне ĕçлеме Данилов юлташа лартнă. Вăл кунта ĕçлеме пуçланăранпа виçĕ уйăх кăна çитет-ха. Апла пулсан та, вăл хăйне шанса панă числă ĕçре хăйĕн пултарулăхне кăтартса пачĕ. С. Данилов юлташ пĕтĕм ĕçе вăрçă интересĕсене пăхăнтарса туса пырать. Ялсоветĕнче ларма юратмасть, яланах масса хушшинче çӳресе колхозниксемпе единоличниксене государство умĕнчи обязательствăсене срокчен татни гитлерла бандăна хăвăртрах çĕмĕрсе тăкма Хĕрлĕ Çара пулăшни çинчен тимлĕн ăнлантарса парать.

Вăл халăх хушшинче массăллă-ăнлантарулла ĕçе куллен сарса пынипе колхозниксем укçа-тенкĕ парăмĕсене срокчен тӳлесе татма тăрăшаççĕ.

Хумпуç Патăръелĕнчи «Правда» колхоз членĕсенчен Архип Миронован кăçал 362 тенкĕ ялхуçалăх налогĕпе страховка укçи тӳлемелле пулнă. Вăл извещение алла илнĕ хыççăнах çав укçасене тӳлесе татнă. Çавăн пекех Константин Карпов, Алексей Ларионов, Филипп Тарасов юлташсем те налогпа страховка укçисене тахçанах тӳлесе татнă.

— Пирĕн ывăлсем фронтра гитлерла Германие хирĕç паттăррăн кĕрешеççĕ. Эпир кунта—тылра ударлă ĕçлесе Хĕрлĕ Çара пулăшмалла. Государство умĕнчи обязательствăсене срокчен тултармалла. Çавна шута илсе эпир укçа-тенкĕ, аш-какай, сĕт-çу, çăм обязательствисене срокчен тӳлесе татрăмăр,—теççĕ Миронов, Карпов, Ларионов, Тарасов колхозниксем.

Государство умĕнчи обязательствăсене срокчен тултарнă колхозниксем халĕ «Правда» колхозра вуншарăн шутланаççĕ. Вĕсем ытти колхозниксене хăйсенчен пример илсе, Хĕрлĕ Çара пур енчен те пулăшма чĕнеççĕ.

Д. МИХАЙЛОВ.

Уйăх планне ирттерсе тултарнă

ÇĔМĔРЛЕ. (**«Чăваш Коммуни» корр.**). Районри апат-çимĕç комбиначĕн коллективĕ Оборонăн Государственный Комитет председателĕ Сталин юлташ пĕтĕм ĕççыннисене чĕнсе каланине тивĕçлĕн пурнăçласа пырать. Кашни рабочипе работница фашизма хăвăртрах çапса аркатма тăван Хĕрлĕ Çара пулăшас тесе ĕçри хастарлăха ялан ӳстерсе пыраççĕ. Вĕсен обязательстви çапла: кашни уйăхрах плана ирттерсе тултармалла, продукци пахалăхне лайăхлатса пымалла.

Комбинат коллективĕ уйăхран уйăха хăйне панă заданине ирттерсе тултарать. Сентябрь уйăхĕнче унăн ĕçĕнче уйрăмах пысăк улшăну пулчĕ. Коллектив ку уйăх программине 146 процент тултарнă. Вăл темиçе пин килограмм премĕк, кукăль тата ытти тĕрлĕрен çимĕçсем туса кăларнă.

Комбинатра ĕçлекенсем ĕç кунĕпе тата чĕртаварпа тĕрĕс усă курни, хăйсен ĕç вырăнне таса тытса технологи дисциплинине çирĕппĕн пурнăça кĕртсе пыни рабочисемпе работницăсене çитĕнӳсем тума пулăшаççĕ.

Квас тăвакан цехри Чижикова юлташ смени плана пĕрре çурă хут ирттерсе тултарать. Цехри стахановецсем çапла калаççĕ:

— Пирĕн пек кирек кам та ĕçлеме пултарать. Ĕçе вăхăтра тух, вăхăтра кай. Ĕç вăхăчĕпе туллин усă кур. Эпир ĕç пуçланиччен яланах хамăр вырăнта. Малтан хамăра кирлĕ чухлĕ чĕртавар, посудăсем хатĕрлетпĕр. Кайран вара кашни хăй вырăнĕнче ĕçлет. Кашни минута пирĕншĕн хаклă, çавăнпа унпа перекетлĕн усă курас пулать.

Çак сăмахсем ĕнтĕ çитĕнӳсем туса ĕçлеме нимĕнле йывăрлăх та çуккине уççăнах кăтартса параççĕ. Вĕсем пек ĕçлеме кашнинех пултарать.

Премĕксен цехĕнче ĕç тухăçлăхне ӳстерсе пырас тĕлĕшпе уйрăмах Матвеевпа Горохов юлташсен сменисем паха тĕслĕхсем кăтартаççĕ. Вĕсен план тăрăх сменăра 400 килограммшар премĕк тумалла пулсан, вĕсем 450 килограмм, уйрăм кунсенче татах та ытларах тăваççĕ.

Апат-çимĕç комбиначĕн коллективĕ хатĕр продукци туса кăларнисĕр пуçне пахча-çимĕçсем хатĕрлес, хăйĕн хуçалăхне сарса пырас тĕлĕшпе те ĕçлет. Сентябрь уйăхĕнче вăл 6 тонна кăмпа хатĕрленĕ, çитес кунсенче пахча-çимĕçсем, çĕрулми типĕтме пуçлать. Унăн 120 çемьерен тăракан утар пур, 44 пуç сысна усрать.

Комбинат коллективĕ халĕ Октябрь уявне тата лайăхрах ӳсĕмсем туса кĕтсе илме хатĕрленет. Вăл, Мускаври Л. М. Каганович ячĕпе тăракан заводри рабочисен чĕнĕвне ырласа, Октябрь уйăх планне 6 кун малтан тултарма обязательство илчĕ. Коллектив панă сăмаха ăнăçлăн пурнăçлĕ.

Х. Л.

Агитаторсем тăрăшнипе

СĔНТЕР. Ярославка ялсоветĕнчи агитаторсем хăйсен ĕçĕсене вăрçă вăхăчĕ хушнă пек туса пыраççĕ. Агитаторсем П. Волков, Е. Сарилов, К. Поликарпов, А. Васильев, К. Мигушов, Г. Сапожников юлташсем колхозниксем ĕçленĕ çĕрте пулса Совет Информаци Бюровĕн пĕлтерĕвĕсене тата отечественнăй вăрçăн геройĕсем çинчен çырнă статьясемпе очерксене вуласа тĕплĕн ăнлантарса параççĕ.

Агитаторсен витĕмлĕ сăмахĕсем колхозниксемпе колхозницăсене пĕр шухăшлă пулса ĕçлеме, хăйсен умĕнче тăракан задачăсене срокчен пурнăçласа пыма, хамăрăн мухтавлă Хĕрлĕ Çара яланах пулăшса тăма хавхалантараççĕ.

Ялсоветне кĕрекен колхозсем пурте государство умĕнчи обязательствăсене срокчен тултарса пыраççĕ. Кунпа пĕрлех оборона фондне тăвас тата Хĕрлĕ Çар боецĕсем валли ăшă тумтирсем хатĕрлесе парас ĕçсем те ăнăçлăн пыраççĕ.

«Ударник» колхозра массăллă-политикăллă ĕçсене производство ыйтăвĕсемпе çыхăнтарса пыраççĕ. Çапла туни хуçалăхла-политикăллă задачăсене ăнăçлăн пурнăçлама пулăшать. Колхоз кăçалхи çулшăн 9569 литр сĕт, 4377 штука çăмарта, 76 килограмм çăм, 1942 çулшăн аш-какай пĕр центер панă.

Кунсăр пуçне оборона фондне 20 центнер ыраш, 500 литр сĕт, 150 штука çăмарта панă. Колхозниксем 310 литр сĕт, 500 штука çăмарта, 92 ĕçкунĕ çине тивекен тупăша, 2400 тенкĕ заем облигацийĕсем оборона фондне хывнă.

Колхозниксемпе колхозницăсем, Шупашкарти Ленин ячĕпе тăракан фабрикăри рабочисем чĕнсе каланине ответлесе, Хĕрлĕ Çар боецĕсем валли 60 тир, 5 килограмм çăм, 70 мăшăр пир тăла, çĕлĕк, алшишсемпе çăм носкисем панă.

Н. МИХЕЕВ.

Уява ялхуçалăх ĕçĕсене вĕçленипе кĕтсе илеççĕ

ИШЛЕЙ. Районри колхозсенче Аслă Октябрь уявне кĕрхи мĕнпур ĕçсене вĕçленипе тата государство умĕнчи обязательствăсене пурнăçланипе кĕтсе илессишĕн ăмăрту сарăлса пырать. Кибечкасси ялсоветĕнчи «Красный танк» колхоз государствăна ялхуçалăх продукчĕсем парса татрĕ. Çитес çулшăн аванс шучĕпе 700 килограмм аш-какай леçсе панă. Шинер Тăрăнти «Новая жизнь» колхоз членĕсем те авăн çапас ĕçе октябрĕн 20-мĕш тĕлне пĕтĕмпех вĕçлес задача лартрĕç. Халĕ вĕсем сĕлĕсĕр пуçне пур культурăсене те çапса пуçтарнă.

Е. ТЮРИН.
Г. МИХАЙЛОВ.

Англипе Германи хушшинчи сывлӑшри вӑрҫӑ

ЛОНДОН, октябрӗн 14-мӗш. (ТАСС). Рейтер агентстви пӗлтернӗ тӑрӑх, октябрӗн 14-мӗш ыран тенӗ чух ҫӗрле Англи бомбардировщикӗсем Хӗвеланӑҫ Германине вӗҫсе кайса тӗрлӗ объектсем ҫине бомбӑсем пӑрахнӑ.

Англин авиаци министерстви кӑларнӑ коммюникере ҫапла кӑтартса панӑ: октябрӗн 14-мӗш ыран тенӗ чух ҫӗрле ҫӗршыв ҫине противникӑн йышлӑ мар самолечӗсем вӗҫсе килнӗ, пуринчен ытларах вӗсем Хӗвелтухӑҫ Англин хӑшпӗр вырӑнӗсем ҫинче вӗҫнӗ. Противникӑн самолечӗсем темиҫе бомба пӑрахнӑ, бомбӑсем пысӑк сиен туман, халӑх хушшинче жертвӑсем ҫук.

Тӗрӗслесе тухнӑ даннӑйсем тӑрӑх, Англи истребителӗсем Ҫурҫӗр Франци ҫинче туса ирттернӗ операцисем вӑхӑтӗнче октябрӗн 13-мӗшӗнче кӑнтӑрла противникӑнне малтан каланӑ пек 19 самолет мар, 20 самолет пӗтернӗ.

Англи авиацийӗ Нюренберг хули ҫине тапӑнни ҫинчен тӗплӗн пӗлтерни

ЛОНДОН, октябрӗн 14-мӗш. (ТАСС). Англин информаци министерстви ҫапла пӗлтерет: Баварире пысӑкӑш енчен иккӗмӗш вырӑнта шутланакан Нюренберг хули Англирен нумай инҫетре тӑракан пункт пулса тӑрать. Октябрӗн 13-мӗш ыран тенӗ чух ҫӗрле Англин 300 ытла бомбардировщикӗ ҫав хула ҫине вӗҫсе кайса тапӑннӑ. Самолетсем Англири нумай базӑсенчен вӗҫсе ҫӗкленсе 1.100 миля тӑршшӗ вӗҫнӗ.

Нюренберг ҫинче лайӑх ҫанталӑк тӑнӑ. Самолетсен пӗр ушкӑнӗ чылай вӑхӑт хула тавра тата хула ҫинче вӗҫсе ҫӳренӗ те, объектсем лайӑх курӑнмалла пултӑр тесе, вут тивретекен бомбӑсем пӑрахнӑ. Унтан вӗсем фугаслӑ бомбӑсем тӑкма тытӑннӑ. Тем тӗрлӗ вӑйлӑ пушарсем тухнӑ, вӗсен ҫутти Англи бомбардировщикӗсен ҫуначӗсене те ҫутатнӑ. Заводсен корпусӗсен ҫийӗсем йӑтӑнса аннине, ҫуртсем ишӗлнине, чӳречесенчен вӑйлӑ вут хыпса тухнине летчиксем лайӑххӑнах курнӑ. Пӗтӗм хулана вӑйлӑ та хӑрушӑ пушар ҫутатса тӑнӑ. Каярахпа вӗҫсе ҫитнӗ самолетсен группи чугунҫул линийӗсемпе заводсене уҫӑнах курнӑ, ҫакӑ вӑл бомбӑсене тӗл пӑрахас ӗҫе нумай пулӑшнӑ. Ку группа пысӑк калибрлӑ бомбӑсем пӑрахнӑ.

Ҫав кунах ҫӗрле Англи авиацийӗ Германин ытти хулисем ҫине те бомбӑсем пӑрахнӑ. Ҫурҫӗр Германире пуринчен ытла Бремен хули ҫине нумай бомбӑсем пӑрахнӑ. Ҫанталӑк кунта Баварири пекех лайӑх пулман пулин те, бомбӑсем пӑрахнипе кунта та вӑйлӑ пушарсем тухнӑ.

Хорватире ҫӗнӗ вӗлерӳсем

НЬЮ-ЙОРК, октябрӗн 14-мӗш. (ТАСС). Юнайтед пресс агентствин Римри корреспонденчӗ, Италин «Ресто дель Карлино» хаҫачӗ Загребран пӗлтерни ҫине кӑтартса парса, Травникре 24 ҫынна персе пӑрахмалла тунӑ, тесе пӗлтерет. «Корьере делла Сера» хаҫат Загребран ҫапла пӗлтерет: Германи офицерӗсемпе салтакӗсен ушкӑнӗ вырӑнти халӑхпа тытӑҫнӑ вӑхӑтра 5 ҫын суранланнӑ, суранланнисем хушшинче пӗр нимӗҫ сержанчӗ пур.

Англин Сывӑх Хӗвелтухӑҫӗнчи сывлӑшри вӑйӗсен командованийӗ кӑларнӑ коммюнике

ЛОНДОН, октябрӗн 14-мӗш. (ТАСС). Англин Сывӑх Хӗвелтухӑҫӗнчи сывлӑш вӑйӗсен командованийӗн черетлӗ коммюникинче ҫапла пӗлтернӗ: октябрӗн 12-мӗш ыран тенӗ чух ҫӗрле Англин йывӑр бомбардировщикӗсем Бенгази тата Триполи гаванӗсем ҫине вӗҫсе пырса тапӑннӑ. Бенгазире пысӑк пушар тухнӑ. Триполире бомбӑсем боеприпассен бази, казармӑсем, мол тата ытти объектсем ҫине те ӳкнӗ. Ытти самолетсем Барди ҫине бомбӑсем пӑрахнӑ. Мототранспорт мастерскойӗсен районӗнче темиҫе пушар та тухнӑ. Пушарсем инҫеренех курӑнса тӑнӑ. Ливири Эль-Газаль аэродромӗ ҫине те бомбӑсем пӑрахнӑ.

Октябрӗн 12-мӗшӗнче, Англи авиацийӗн самолечӗсем Ливипе Египет хушшинчи чикӗ районӗнче патрульте вӗҫевре пулнӑ чухне, Англи истребителӗсене неприятель истребителӗсем тапӑннӑ. Ҫак ҫапӑҫура тӑшманӑнне 4 самолет пӗтерсе пӑрахнӑ, вӑл шутран виҫҫӗшӗ—«Мессершмитт-109». Кунсӑр пуҫне тӑшманӑн пӗр истребительне вӑйлӑ сиен тунӑ. Сывлӑшри ҫак ҫапӑҫура Англи авиацийӗ 4 самолет ҫухатнӑ.

Октябрӗн 12-мӗш ыран тенӗ чух ҫӗрле Англин тинӗс-ҫар авиацийӗ Вӑтаҫӗр тинӗсӗн варринче тӑшманӑн суту-илӳ ӗҫӗпе ҫӳрекен пӗр вӑтам суднине бомбӑсем пӑрахса атакӑланӑ. Ҫанталӑк япӑххипе атака результатне пӗлме пулман. Тинӗс-ҫар авиацийӗн ытти самолечӗсем Пассеро мысӗн районӗнче (Сицилия) казармӑсем ҫине пулеметсенчен пенӗ.

Австрали авиацийӗн ӗҫӗсем

ЛОНДОН, октябрӗн 14-мӗш. (ТААС). Рейтер агентстви ҫапла пӗлтерет: Австрали авиацийӗн Европӑра тата Сывӑх Хӗвелтухӑҫӗнче ҫапӑҫакан эскадрильисем противникӑнне 140 самолет пӗтерсе тӑкнӑ, унсӑр пуҫне тӑшманӑнне 80 машинӑран кая мар сиенленӗ. Англи авиацийӗнче тӑракан Австрали летчикӗсем Германипе Италинне персе антарнӑ нумай самолетсем ку шута кӗмеҫҫӗ. Ҫапла, Европӑра вӑрҫакан Австрали истребителӗсен эскадрильи тӑшманӑнне 44 самолет ҫӗмӗрсе тӑкнӑ. Сывӑх Хӗвелтухӑҫӗнче вӑрҫакан Австрали истребителӗсен эскадрильисем тӑшманӑнне 94 самолет пӗтерсе тӑкнӑ тата 70 самолетран кая мар сиенленӗ.

Францире фашистла террор алхасни

НЬЮ-ЙОРК, октябрӗн 14-мӗш. (ТАСС). Францире чарӑнма пӗлми террор алхасни ҫинчен кашни кун ҫӗнӗрен ҫӗнӗ хыпарсем килсе тӑраҫҫӗ. Юнайтед пресс агентстви пӗлтернӗ тӑрӑх, Парижра ҫак юлашки кунсенче кӑна 8.894 ҫынна арестленӗ, вӗсенчен 7.749 ҫынна хӗҫпӑшал пытарса усранӑшӑн, 1.100 ҫынна—фашизма хирӗҫле выступленисем тунӑшӑн арестленӗ. Нацистла палачсен вӑтанса тӑрасси ҫук: хӗҫпӑшал пытарса усранӑшӑн октябрӗн 10-мӗшӗнче пӗр кун хушшинче кӑна нимӗҫсем 75 француза айӑпласа персе пӑрахни ҫинчен Парижра официальнӑй йӗркепе пӗлтернӗ.

Военнӑй трибуналсем фашизма хирӗҫ кӗрешекен французсене айӑпласа тем чухлӗ приговорсем йышӑнаҫҫӗ. Ассошиэйтед пресс агентстви пӗлтернӗ тӑрӑх, тинӗс-ҫар трибуналӗ Тулонра Меро ятлӑ ҫамрӑка персе пӑрахмалли приговор йышӑннӑ. Ӑна Кӑнтӑр Францири вунпӗр департаментра ҫамрӑк патриотсен движенине ертсе пырать, тесе айӑпланӑ. Пӗр хӗрарӑма, вӑл Меропа пӗрле ӗҫленӗ тесе, ӗмӗрлӗхех тӗрмене хупмалла тунӑ. Виҫӗ арҫынпа тепӗр хӗрарӑма ҫав ӗҫпех айӑпласа, кашнинех 20 ҫуллӑх тӗрмене хупмалла тунӑ.

Франци патриочӗсем хӑйсен пӗтӗм вӑй-халне вӗсен тӑван ҫӗршывне чуралӑха кӗртсе ӳкернӗ Германи фашизмне хирӗҫ кӗрешес ӗҫе пама тӑрӑшаҫҫӗ. Франци офицерӗсемпе салтакӗсем нумайӗшӗ Ирӗклӗ Франци войскисем енне куҫаҫҫӗ. Франци офицерӗсемпе салтакӗсем де-Голль генарал енне куҫнӑ фактсем пуринчен ытла Франци колонийӗсенче час-часах пулса пыраҫҫӗ. Ун ҫинчен военнӑй трибуналсем йышӑнакан приговорсем те лайӑх кӑтартса тӑраҫҫӗ. Ҫапла, октябрӗн 12-мӗшӗнче Гавас-ОФИ агентстви Касабланкӑри военнӑй трибунал йышӑннӑ ҫӗнӗ приговор ҫинчен пӗлтернӗ. Ҫар ҫыннисене виҫӗ ҫынна ютҫӗршыв ҫарӗнчи службӑна куҫма тӑнӑшӑн тӗрмене хупмалли приговор йышӑннӑ. Вӗсенчен пӗрне ӗмӗрлӗхех каторгӑра ӗҫлеттермелле тунӑ.

Франци халӑхӗ хушшинче фашизма хирӗҫле движени ӳссех пырать. Ӑна нимле репрессисем те тытса чарма пултараймаҫҫӗ. Юнайтед пресс агентстви Виширен илнӗ ҫакӑн пек хыпара пӗлтерет: Париж полицийӗ 1600 листовка, пропагандӑллӑ тӗрлӗ литература, ҫавӑн пекех тата Петэнпа Германие хирӗҫле 30 плаката конфискациленӗ. Фашистла захватчиксене хирӗҫ тӑрасси Лотарингире те сарӑлса пырать. Кунта фашистла Германие хирӗҫле пропагандӑна священниксем те туса пыраҫҫӗ. Лондонра ҫакӑн пек сведенисем илнӗ: Лотарингире 300 ытла священнике нимӗҫсемпе пӗр пулса ӗҫлеме килӗшменшӗн пуҫ янӑ. Мец ятлӑ пысӑк хулара мӗнпурӗ те 3 священник кӑна юлнӑ.

◆

Колхозсем пӗр-пӗрне пулӑшни

ВОРОНЕЖ, октябрӗн 14-мӗш. (ТАСС). Воробьевски районра 22 колхоз государствӑна тырӑ тӑратас плана пӗтӗмпех тултарнӑ, МТС ӗҫленӗшӗн тӳлемелли натуроплатӑна та йӑлтах парса татнӑ. Темиҫе лаша ӗҫрен пушаннӑ. Государствӑна тӑратмалли тырра хӑвӑртрах леҫсе пама кирлине шута илсе, колхозниксем пӗр-пӗрне пулӑшас ӗҫе анлӑн сарса янӑ. Карл Маркс ячӗпе тӑракан колхоз членӗсем государствӑна тырӑ тӑратас плана тултарнӑ хыҫҫӑн Ворошилов ячӗпе тӑракан колхоза пулӑшма лавсем уйӑрса панӑ. Землянски районри «Красный казак» колхоз Виҫҫӗмӗш Интернационал ячӗпе тӑракан колхоза пулӑшать.

Ютҫӗршыв корреспонденчӗсен черетлӗ пресс-конференцийӗнче

Ютҫӗршыв корреспонденчӗсен октябрӗн 14-мӗшӗнче пулса иртнӗ черетлӗ пресс-конференцийӗнче Совет Информаци Бюровӗн начальник заместителӗ С. А. Лозовский юлташ ҫакӑн ҫинчен пӗлтернӗ:

Нимӗҫсем фронтӑн кирек хӑш участокӗнче те пулин наступлени тума тытӑнаҫҫӗ пулсан, вӗсем ҫавӑнпа пӗрлех радио тӑрӑх тата хаҫатсем урлӑ психикӑллӑ атака тума тытӑнаҫҫӗ. Ҫавӑн пек чухне нимӗҫсен пропаганда министерстви Германири радиостанцисемпе тата хаҫатсемпе кӑна мар усӑ курать, Германие пӑхӑнса тӑракан тата союзлӑ государствӑсем текен ҫӗршывсенчи радиостанцисемпе, хаҫатсемпе пуринпе те усӑ курать. Вӗсем вара пурте пӗр харӑссӑн чи ӑссӑр та чи киревсӗр пӗлтерӳсене сарма тытӑнаҫҫӗ.

Психикӑллӑ атакӑна ҫакӑн пек йӗркепе тӑваҫҫӗ: Германи войскисем пӗр километр малалла кайнӑ пулсан, радиопа хаҫатсем вара вӗсем 50 километр малалла кайнӑ тесе кӑшкӑраҫҫӗ. Нимӗҫ войскисем пӗр хулана туртса илнӗ пулсан, радиопа хаҫатсем вара 10 хулана тытса илни ҫинчен пӗлтереҫҫӗ. Нимӗҫ войскисем 100 красноармееца тыткӑна илнӗ пулсан, вара вулакансемпе итлекенсене тӗлӗнтерсе хытарса ярас тесе ҫав цифра ҫумне темиҫе нуль хушса хураҫҫӗ; ҫав вӑхӑтрах хӑйсен ҫухатӑвӗсем ҫинчен шарламасӑрах ирттерсе яраҫҫӗ е вӗсене ҫӳлте асӑннӑ пропорципех чакараҫҫӗ.

Ҫак психикӑллӑ атакӑн тӗллевӗ уҫҫӑнах паллӑ: ҫапла майпа вӗсем Совет Союзӗн союзникӗсемпе тусӗсене Хӗвелтухӑҫ фронтӗнче Германие хирӗҫ тӑни нимӗн чухлӗ те ҫук пек, Германи ҫарӗ пур ҫӗрте те ҫӑмӑллӑнах тата хӑвӑрт малалла кайса пынӑ пек кӑтартса парасшӑн.

Хӗвелтухӑҫ фронтӗнче наступлени тума пуҫланӑранпа паянхи куна шутласан 13 кун иртет. Ҫак кунсенче кашнинчех гестапо ертсе пынипе ӗҫлекен радиостанцисемпе хаҫатсем пӗтӗм тӗнчене ҫапла пӗлтерсе пычӗҫ: Хӗвелтухӑҫ фронтӗнчи кӗрешӳ килес икӗ-виҫӗ кун хушшинчех Германи тӗлӗнмелле ҫӗнтерӳ тунипе вӗҫленет, терӗҫ. Пуринчен малтан, нимӗҫсен верховнӑй командованийӗпе нимӗҫсен радиостанцийӗ: нимӗҫ самолечӗсем кашни каҫах Мускав ҫине бомбӑсем пӑрахаҫҫӗ, Мускав ҫунать, тесе маньяксем пекех ҫине тӑрса шавлаҫҫӗ. Ҫак сенсациллӗ пӗлтерӗвӗн суйине питех те ҫӑмӑллӑн тӗрӗслесе тупма пулать. Хӗвелтухӑҫ фронтӗнче 12 кун хушши наступлени тунӑ вӑхӑтра Мускав ҫине вӗҫсе пыма темиҫе хут ӑнӑҫсӑр хӑтланнисем пулчӗҫ, анчах вӗсем нимӗҫсем ӗмӗтленнӗ пек мар вӗҫленчӗҫ. Ҫапла ӗнтӗ, Берлинри суеҫӗсемпе вӗсен тарҫисене пӗрремӗш хут мар тата юлашки хут та мар ҫийӗнчех тытса тӑрӑ шыв ҫине кӑларнӑ.

Юлашки кунсенче нимӗҫсем ССР Союзӗнчи тӗрлӗ хуласенче восстанисем пулни ҫинчен темиҫе хут та радио тӑрӑх пӗлтернӗ, анчах ҫак мӗнпур юмахсем пуҫран шухӑшласа кӑларнӑ ирсӗр те ӑссӑр пӗлтерӳсем пулса тӑраҫҫӗ. Германи халӑхӗпе Германи ҫарӗ вӑрттӑн пӑлханнине туякан, хӑйсен ҫӗршывӗнче тата фронтра восстани пуласран хӑракан нацист господасем совет территоринче восстани пулни ҫинчен тӗлӗк кураҫҫӗ. Совет Союзӗнчи халӑхсем политикӑпа мораль тӗлӗшӗнчен хальхи пек, гитлерла Германие хирӗҫ тӑван ҫӗршывшӑн кӗрешнӗ чухнехи пек ҫирӗп пӗрлӗхлӗ нихӑҫан та пулман-ха.

Пур ӗҫсем те Германи пропаганди суйса кӑтартнӑ пек пулса пыраҫҫӗ пулсан, кам-ха Хӗвелтухӑҫ фронтӗнче хаяр та юнлӑ кӗрешӳ туса пырать? Мӗншӗн нимӗҫсен питӗ те нумай самолетсем пӗтеҫҫӗ? Мӗншӗн нимӗҫсен мотомеханизированнӑй чаҫӗсем Мускав патнелле хуллен пыраҫҫӗ, нумай участоксенче вара пачах та чарӑнса тӑраҫҫӗ? Юлашкинчен тата, мӗншӗн-ха Италири «Стампа» хаҫат та октябрӗн 12-мӗшӗнче ҫапла ҫырать: «Российӑна хирӗҫ пыракан кӗрешӳ пӗтмен, мӗншӗн тесен совет дивизийӗсем халӗ те пурӑнаҫҫӗ-ха, вӗсене пӗтерсе тӑкман е ҫавӑрса та илмен», тет. Унтан та ытларах, ҫак хаҫат ҫуркуннехи кампани мӗнле пуласси ҫинчен малтанах калаҫа парать, оккупациленӗ совет территоринче нимӗҫсем пысӑк йывӑрлӑхсем тӳсни ҫинчен уҫҫӑнах ҫырать. Пур ӗҫсем те нимӗҫсен пропаганди октябрӗн 8-мӗшӗнче пӗлтернӗ пек пулса пынӑ пулсан, мӗншӗн-ха вара Германи командованийӗ хӑйӗн коммюникинче октябрӗн 11-мӗшӗнче «пирӗн войскӑсен пулас вӑхӑтри йывӑр та нумай йышлӑ ҫапӑҫусем валли хатӗр пулмалла» тесе пӗлтернӗ? Германири пропаганда министерстви кӑна мар, Германири верховнӑй командовани те, Хӗвелтухӑҫ фронтӗнчи ӗҫсене хитрелетсе лайӑхлатса кӑтартас тесе, суя пӗлтерӳсемпе усӑ курма вӑтанмаҫҫӗ.

Хӗвеланӑҫ фронтӗнче положени питех те йывӑр, анчах Мускавра тата пӗтӗм Совет Союзӗнче ҫакна пӗтӗмпех те ҫирӗппӗн шанса тӑраҫҫӗ: нимӗҫсем хӑйсен ҫыннисене хальхинчен нумай хут йышлӑрах хисеппе вӗлерсе пӗтерӗҫ, ҫапах та, ҫак енӗпе нацистсем тата вӗсен тарҫисем темӗн чухлӗ суйса элеклесен те, Мускав совет хулиех пулса юлать.

Громкоговорительсем тата пӑхӑнса тӑракан радиостанцисемпе хаҫатсем пулӑшнипе пула Павиан Геббельсӑн ҫинҫе сасси мӗкӗрӳ пулса тӑрсан, эпӗ Персири кивӗ халапа аса илетӗп: «мӗкӗрӳ хаклӑ япала пулас пулсан, вара тӗнчери чи хаклӑ выльӑх тӗве пулнӑ пулӗччӗ».

Ленинград патне пымалли ҫулсем ҫинче. **Ӳкерчӗк ҫинче:** красноармеец «чӗлхе» тытса килет.

Б. Уткин фотоӳкерчӗкӗ.
(ТАСС фотохроники).

▲ ▲ ▲

Бельгири лару-тӑру

ЛОНДОН, октябрӗн 14-мӗш. (ТАСС). Лондонра пурӑнакан Бельги ҫыннисем пӗлтернӗ тӑрӑх, Бельгире продовольстви тата тумтирсем пӗтнӗҫемӗн пӗтсе пыраҫҫӗ. Ҫавна пула халӑх сывлӑхӗ хӑрушла начарланса пырать. Ҫакна пӑхмасӑрах, нимӗҫсем Бельги ҫӗршывне малтанхи пекех пӗр чарӑнмасӑр ҫаратса тӑраҫҫӗ. Германие яма пӗтӗм Бельги промышленноҫӗн продукцине виҫӗ тӑваттӑмӗш пайне реквизици тӑваҫҫӗ.

Нимӗҫсен оккупациллӗ ҫарне тӑрантарса усрас тӗлӗшпе тухакан расходсем чухӑнланса кайнӑ халӑха ытла та хытӑ хӗсеҫҫӗ. Бельги халӑхӗ Германи ҫарне тӑрантарса усрама тӳлекен вӑрҫӑ контрибуцийӗ калама та хӑрушӑ цифрӑна ҫитиччен ӳссе кайнӑ: уйӑхне пӗр миллиард франка ҫитнӗ. Нимӗҫ салтакӗсем халӑхран илекен япаласемшӗн оккупаци маркисем «тӳлеҫҫӗ». Ҫав маркӑсене халӑх Бельгин государство банкне тӑратать те укҫа илет. Ҫапла ҫав маркӑсем вырӑнне халӑха укҫа пама Бельги государство банкӗн 3,5 миллиард франкран ытла хут укҫа кӑларма тивнӗ.

Пурте пӗлсе тӑраҫҫӗ, Германин хӑшпӗр металсем, вӑл шутрах никель те, пачах ҫитмеҫҫӗ. Нимӗҫсем Бельгин мӗнпур никель укҫине йӑлт пухса илнӗ те, Бельгин пӗр заводӗнче шӑратса, пӗтӗмпех Германие ӑсатнӑ. Никель укҫа вырӑнне цинкран укҫа туса кӑларнӑ.

Бельги халӑхӗ парӑнмасть. (Германи оккупанчӗсене ҫиллесе тарӑхнине вӗсем тӗрлӗ майсемпе кӑтартаҫҫӗ. Бельги тырпулне ҫаратса тултарнӑ кӗлетсене вут тӗртсе яраҫҫӗ. Бельги шахтисене нимӗҫсем, вӑрҫӑчченхипе танлаштарсан, тем чухлӗ рабочи хӑваласа пуҫтарнӑ. Анчах ҫапах та ҫав шахтӑсенчен ҫӗркӑмрӑк ӗлӗкхинчен нумай сахал тухать. Бельги шахтерӗсем хирӗҫленипе ҫӗркӑмрӑк продукцийӗ пӗр чарӑнмасӑр чакса пырать. Ҫӗркӑмрӑк ҫитменни металлурги промышленноҫӗ ӗҫлессине чарса лартать.

Пирӗн ҫӗршывӑн тӑшманӗсем

1. Гитлер.

Ытӑ тейӗн — ҫӑмӗ ҫук,
Этем тейӗн — сӑнӗ ҫук;
Ҫавӑ ӗнтӗ ҫынҫиен —
Гитлер ятлӑ юнӗҫен.

2. Геринг.

Кӗлеткийӗ мӑнтӑркка —
Вӑтӑр купа капан пек;
Алли-ури хӑлтӑркка —
Хӑрӑк-марӑк тӳрат пек.

3. Геббельс.

Виҫӗ хӑлаҫ хӳринче
Элек ҫӳппин шучӗ ҫук;
Пуш пӗрне пек пуҫӗнче
Виҫӗ пуслӑх ӑсӗ ҫук.

4. Розенберг.

Ҫан-ҫурӑмӗ — ват сысна,
Пичӗ-куҫӗ — ват шапа, —
Кӗнекесем ҫыркалать,
Ҫӗрӗк шухӑшсем калать.

В. ХУДАРСЕМ.

◆

Ҫар ӗҫне юратса вӗренеҫҫӗ

ИШЛЕЙ. Мӑналти туллимар вӑтам шкулта ҫар ӗҫне вӗренме вӗренӳ ҫулӗн пуҫламӗшӗнчех хӗрӳллӗн тытӑнчӗҫ. Шкулта ПВХО, ГСО, винтовкӑна вӗренмелли, морзистсен тата разведчиксен кружокӗсене организациленӗ. Халӗ вӗсем расписани тӑрӑх занятисене яланах йӗркеллӗ ирттереҫҫӗ. Кружоксене ертсе пырас ӗҫе шкулти комсомол активӗ хӑй ҫине илчӗ. Кашни кружоках комсомолец ертсе пырать.

Шкул ачисен ҫар ӗҫне вӗренес кӑмӑлӗ питех те пысӑк. Вӗсем занятисене пӗр сиктермесӗр ҫӳреҫҫӗ.

Шкул активӗ ялти массӑна вӑрҫӑ ӗҫне вӗрентес тӗлӗшпе те тӑрӑшса ӗҫлет. Нумай пулмасть, учительсем 146 колхозника ПВХО кружокӗнчен вӗрентсе кӑларчӗҫ.

Т. МИХАЙЛОВ.

Нимӗҫ самолечӗсем Мускав ҫине вӗҫсе килни

Октябрӗн 14-мӗшпе 15-мӗш хушшинче ҫӗрле нимӗҫ самолечӗсен группи Мускав ҫине вӗҫсе килме хӑтланнӑ. Зенитнӑй батарейӑсенчен персе тӑрса тата пирӗн ҫӗрлехи истребительсем тӑшман самолечӗсене Мускав патне пымалли вырӑнсенче сапаласа янӑ. Пӗччеҫшер самолетсем хула районӗ ҫине темиҫе фугаснӑй бомба тата вут хыптаракан бомбӑсем нумай мар пӑрахнӑ. Сиенсем пысӑках мар.

Красноармеецсен ҫемьисене пулӑшни

Завком председателӗн пӳлӗмӗнче икӗ хӗрарӑм лараҫҫӗ. Вӗсем кунта ӗҫрен тухнӑ хыҫҫӑн ҫула май кӗнӗ. Иккӗшӗ те пӗр ыйтупа.

—Эпир вутӑ пирки килнӗччӗ те. Вӑрмана кайма вӑхӑт ҫук, производствӑра ӗҫлетпӗр. Упӑшкасем иксӗмӗрӗн те Хӗрлӗ Ҫар ретӗнче.

Завком председателӗ Донцов юлташ ҫавӑнтах вӗсене тивӗҫлӗ ответ парать тата мӗнле пулӑшу кирли ҫинчен ыйтса пӗлет.

— Хваттерте, производствӑра мӗнле, йывӑр мар-и? — тет Донцов юлташ. — Сире вутӑ татса хатӗрленинех параҫҫӗ, турттарасси ҫинчен те шухӑшламалли ҫук, хамӑр лашапах леҫсе парӗҫ.

Ҫакӑн пек пулӑшаҫҫӗ древкомбинатра красноармеецсен ҫемьисене. Вӗсене мӗн кирлӗ, ҫавна тивӗҫтерме тӑрӑшаҫҫӗ кунта. Юлашки вӑхӑтра уйрӑмах завод комитетне вутӑ пирки ытларах пыма пуҫларӗҫ. Ыйтакансене пурне те вутӑ панӑ.

Елизавета Елизарова 6-мӗш номерлӗ цехра ӗҫлет. Унӑн упӑшки те ҫав цехра ӗҫленӗ, халь вӑл Хӗрлӗ Ҫар ретӗнче. Елизарова юлташ пӗр кирлӗ ҫӗре пама укҫа ҫитмен пирки завкомран пулӑшу ыйтнӑ. Завком унӑн ыйтӑвне ҫийӗнчех пӑхса тухса, ӑна 100 тенкӗ укҫа панӑ. Ҫакӑн пекех, 2-мӗш номерлӗ цехри работницӑна, красноармеец арӑмне Ф. Васильевӑна 100 тенкӗ, хозтранспорт отделӗнче ӗҫлекен Е. Гордеевӑна 60 тенкӗ, Александровӑна 60 тенкӗ парса пулӑшнӑ.

Комбинатри партипе профсоюз организацийӗсем тата дирекци красноармеецсен ҫемьисене ӗҫе вырнаҫтарас, лайӑхрах хваттерсем парас тӗлӗшпе те тӑрӑшаҫҫӗ.

Красноармеец арӑмӗ Зотова юлташ хӗлле сивӗ пулать тесе, ӑна урӑх хваттер пама ыйтнӑ. Халь ку ыйтӑва пурнӑҫланӑ. Зотова ҫемьи ӑшӑ та лайӑх пӳлӗме пурӑнма куҫнӑ.

Теприсем тата пӳлӗмсене шуратма, плитасем тума е тата ытти тӗрлӗ ремонтсем тума ыйтаҫҫӗ. Дирекци вӗсене те вӑхӑтра пурнӑҫлама тӑрӑшать.

Ҫак кунсенче завод комитечӗ вырӑнти артеле 18 мӑшӑр ботинка ҫӗлеме заказ пачӗ. Вӑл ботинкӑсене те Хӗрлӗ Ҫар ретне кайнӑ ҫынсен ачисене пама палӑртнӑ.

ХАР. ЛИСИН.

Тимӗр-тӑмӑр пухас ӗҫри паха тӗслӗхсем

ЙЕПРЕҪ. Уйрӑм предприятисемпе колхозсем ҫине тӑрсах пулӑшса пынипе, Союзутилӗн Йӗпреҫри контори тӗслӗ металсем пухмалли ҫулталӑк планне 120 процент тултарчӗ.

Чылай предприятисемпе колхозсем тимӗр-тӑмӑр пухас ӗҫе ҫӑннипех те большевикла организациленӗ. «Кооплеспром» промартелӗ тата вӑрманпромхоз ӗҫре кирлӗ пулман тимӗр-тӑмӑрсене пӗтӗмпех ҫӗршыв оборонине ҫирӗплетме пачӗҫ. «Комбайн», «XI лет Чувашии», «Тымар», Карл Маркс ячӗпе тӑракан колхозсем т. ыт. те тимӗр-тӑмӑр пухас ӗҫе аван организациленӗ.

Союзутилӗн Йӗпреҫри конторине кӗрекен Первомайски район тӗслӗ металл пухмалли ҫулталӑкри плана 190 процент ытла тултарнӑ. Утильсырье пухакан сборщик каласа панӑ тӑрӑх, ку районра тимӗр-тӑмӑр пухас ӗҫе ҫамрӑксем активлӑн хутшӑнса ӗҫлеҫҫӗ. Районри организацисенчи уйрӑм работниксем, сӑмахран, райплан председателӗ Кольцов, финанс пайӗн инспекторӗ Петрова, комсомол райкомӗнче ӗҫлекен Кузьмина юлташсем тимӗр-тӑмӑр пухас ӗҫре пысӑк пулӑшу параҫҫӗ. Ҫавӑн пекех, государствӑна бронза парас тӗлӗшпе Йӗпреҫ райисполкомӗн финанс пайӗнче ӗҫлекен И. Семенов юлташӑн пархатарлӑ ӗҫне те паллӑ тумалла.

Союзутилӗн складне ҫамрӑк ачасем кунсеренех тӗрлӗ йышши тимӗр-тӑмӑрсем: чугун, пӑхӑр, алюминий т. ыт. те пухса пырса параҫҫӗ. Йӗпреҫри туллимар вӑтам шкулта вӗренекен ачасем вожатый Рубцова юлташ ертсе пынипе воскресниксенче 5 тонна тимӗр-тӑмӑр пухса панӑ. Ҫак кунсенче ҫамрӑк ачасем Союзутиль складне татах та нумай тимӗр-тӑмӑр леҫсе панӑ. Тимӗр-тӑмӑршӑн илме тивӗҫлӗ укҫана ачасем оборона фондне панӑ.

Ҫавӑн пекех Спотарӑри пионерсем те ку тӗлӗшпе аван ӗҫлеҫҫӗ. Вӗсем пӗр тонна ҫурӑ тимӗр-тӑмӑр пухса панӑ, детдом воспитанникӗсем икӗ лав, Шӑртанти туллимар вӑтам шкулта вӗренекен ачасем, пионерсем тӗслӗ металсене нумай пухса панӑ.

В. АНДРЕЕВ.

Вӗренекенсем тимӗр-тӑмӑр пухаҫҫӗ

ВӐРНАР. Уравӑшри вӑтам шкулта вӗренекенсем 21,5 центнер тимӗр-тӑмӑр пухса пачӗҫ. Ҫавӑн пекех, Янгорчинӑри туллимар вӑтам шкулта вӗренекенсем те 10 центнер тимӗр-тӑмӑр пухнӑ.

— Эпир тимӗр-тӑмӑр пухса пани Гитлерӑн бандисене хӑвӑртрах ҫапса аркатма пулӑшать,—теҫҫӗ вӗренекенсем.

Тимӗр-тӑмӑр пухас ӗҫ сарӑлсах пырать.

А. КРИСЛОВ.

Электричествӑна тата ҫунтармалли япаласене перекетлессишӗн кӗрешеҫҫӗ

Чӗртаварсене, электричество вӑйне тата ытти ҫунтармалли япаласене перекетлесси, уйрӑмӑнах хальхи вӑрҫӑ вӑхӑтӗнче, пысӑк вырӑн йышӑнса тӑнине кашни ӗҫҫынни лайӑх пӗлсе тӑрать.

Буинскри сланец рудникӗнче ӗҫлекен рабочисемпе работницӑсем электричество вӑйне тата хутмалли япаласене перекетлӗ тыткаласа лайӑх продукци туса кӑларассишӗн кӗрешеҫҫӗ. Электростанци механикӗ стахановец Калашников юлташ ертсе пынипе вӗсем ку ӗҫре пысӑк ҫитӗнӳ турӗҫ. Электричество вӑйне перекетлес тӗлӗшпе пысӑк электромотор вырӑнне ытларах усӑ кӳрекен пӗчӗк электромотор улӑштарса лартрӗҫ, электростанцине хутмалли топкӑна урӑхлатса юсарӗҫ тата сланеца авӑртмалли армана урӑхлатса юсарӗҫ. Ҫавнашкал рационализацисем тунипе вӑл июльпе август уйӑхӗсенче электричество вӑйӗпе хутмалли япаласене перекетленипех 38 пин тенкӗ ытла тупӑш панӑ.

Рудник мирлӗ вӑхӑтра пысӑк тӑкаксем туса ӗҫленӗ пулсан, халӗ вӑл вӑрҫӑ условийӗсенче пысӑк тупӑш парса ӗҫлеме пуҫларӗ.

Халӗ электростанцинче ӗҫлекен рабочисем, Октябрь уявӗ умӗнхи ӑмӑртӑва тухса, электричество вӑйӗпе хутмалли япаласене ытларах перекетлесе хӑварма обязательство илчӗҫ. Ҫак обязательствӑсене пурнӑҫлама электростанцинчи слесарьсем васкавлӑ ӗҫсене пурнӑҫланӑ чух вӑхӑта шутламасӑр талӑкра 16-шер сехет ӗҫлеҫҫӗ. Ҫавӑн пекех, водокачкӑра ӗҫлекен машинист Трофимов юлташ та стахановла тӗслӗхсем кӑтартса ӗҫлет.

В. ИГНАТЬЕВ.

Хӗрарӑм-патриоткӑсем

Буинскри вӑрман заводӗнче вӑрҫӑн малтанхи кунӗсенче хӗрарӑмсем фронта каякан арҫынсем вырӑнне ӗҫлеме ятарласах техникӑна вӗренме тытӑнчӗҫ. Халӗ заводра производство техникине тӗплӗн вӗренсе ҫитнӗ хӗрарӑмсем вуншарӑн шутланаҫҫӗ. Вӗсенчен нумайӗшӗ ӗҫре лайӑх тӗслӗхсем кӑтартаҫҫӗ. Заводра кочегар ӗҫне хӗрарӑмсем туса пыраҫҫӗ. Еденкина, Данилова, Дмитриева тата Суханова юлташсем фронта кайнӑ арҫынсем вырӑнӗнче хастарлӑн ӗҫлесе пыраҫҫӗ. Завод дирекцийӗ вӗсен паха ӗҫӗсене яланах ырлать.

Заводри завхозӑн Гударев юлташӑн арӑмӗ, упӑшки фронта кайсан, завода пырса ҫапла каларӗ: «Манӑн упӑшка тӑван ҫӗршыва хӳтлеме кайрӗ, эпӗ заводра ӗҫлесе фронтра ҫӗнтерӳ тума пулӑшатӑп».

Мирлӗ вӑхӑтра чӗртавар парса тӑрас ӗҫе йывӑр ӗҫ тесе шутланӑ. Унта пӗр хӗрарӑм та ӗҫлемен. Халӗ чӗртавар панӑ ҫӗрте Фадеевӑпа Якимова юлташсем стахановла тӗслӗхсем кӑтартса ӗҫлеҫҫӗ. Станочница Власова юлташ пилоточ профессине вӗренет. Работница Степанова фронта кайнӑ пилоточ вырӑнӗнче ӗҫлет. Ҫавӑн пек тӗслӗхсем заводра татах та нумай. Пирӗн совет хӗрарӑмӗсем пур ҫӗрте те хӑйсен патриотизмне кӑтартаҫҫӗ.

В. И.

Ҫӗрулми парса татрӗҫ

КОМСОМОЛЬСКОЕ. Районри пур колхозсенче те ҫӗрулми кӑларас ӗҫ хӗрӳллӗн пырать. Ӗҫе лайӑх организациленӗ колхозсенче ҫӗрулмине уйран тӳрех государствӑна леҫсе параҫҫӗ. «Новая жизнь» колхоз государствӑна ҫӗрулми парса татрӗ. Колхозӑн пурӗ 59 центнер ҫӗрулми памалла пулнӑ пулсан, вӑл 62 центнер леҫсе панӑ. Ҫавӑн пекех, «Двигатель революции», «Красный воин» колхозсем те 24-шер центнер ҫӗрулми панӑ.

Ответлӑ редактор **В. Я. ЯКОВЛЕВ.**

РЕДАКЦИ АДРЕСӖ: г. Чебоксары, ул. Володарского, 5, Дом печати. ТЕЛЕФОНСЕМ: редакторӑн — 0—67, редактор заместителӗн — 3—97, редакци секретарӗн — 4—40, пропаганда пайӗн — 4—97, парти пурнӑҫ пайӗн — 7—97, ялхуҫалӑхӗпе промышленность пайӗсен — 0—88, ҫырусемпе рабселькорсен пайӗн — 2—30, дежурнӑйӑн — 6—23, «Ленин ҫулӗпе» журналӑн — 0—85, издательство конторин—0—23.

НТ 7106. Гор. Чебоксары, типография № 1 Уп полиграфии и издательства управления при СНК ЧАССР, Заказ № 490. Ф. б. 58×84 п. л.